A°. 1865. N°. 35. Woensdag 3 Mei. Veertiende Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIE.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia*.	*f* 12,50
„ *Java* en de *Buitenbezittingen*. . . .	„ 15,—
„ *Britsch-Indië* en *Cochin-China*. . .	„ 22,50
„ *China* en *Japan*.	„ 28,—
Mail-Editie per jaar.	„ 25,—

De betaling geschiedt **vooruit**. — Brieven franco.

HOOFD-BUREAU: te *Batavia*, bij H. M. VAN DORP.
Agenten: te *Samarang*, DE GROOT KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, THIEME, KOLFF & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.
De **Java-Bode** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.
Voor de vijf woorden . . . . *f* 0,40
„ idem bij eerste of meerdere herhaling „ 0,20
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave **vóór 12 uur.**

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

Sluiting der Engelsche Mail
op Zondag den 14den dezer.

Vendutiën.

Donderdag 4 Mei
Voor het commissiehuis van M. Ontrop & Co.,
en
Voor het commissiehuis van J. Speet.
Vrijdag 5 Mei
Voor een huis in den Gang Mendjangan, door van Riet & Wijnveldt,
en
Voor het commissiehuis van van den Abeelen & Co.
Zaturdag 6 Mei
Executie op Pekodjan, door van Abkoude Jr.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
H. W. BACKHAUS
en
H. C. SMETS.
BUITENZORG, 28 April 1865. (2167)

Bevallen *M. L. van Riet, ter Gouw*, van een' ZOON.
BATAVIA, 28 April 1865.
Algemeene kennisgave. (2114)

Décédée à *Bruxelles*, le 8 Mars dernier à l'age de 81 ans, ma Mère Dame *S. F. A. Saportas*, Douairière *Joseph* DE STUERS.
CHEV^r. A. N. DE STUERS.
BUITENZORG. (2104)

De jongst aangekomen mail bragt mij het treurig berigt mede van het overlijden van mijnen echtgenoot, den Heer *J. Keiser van Bulderen*, op den 24 Februarij j.l.
E. G. J. KEISER VAN BULDEREN,
Servatius.
Eenige kennisgave. (2109)

Op den derden April j.l. overleed te *Cheribon*, aan eene kortstondige doch hevige ziekte, ons geliefd Zoontje *Leendert Gerardus*, bijna twee jaren oud.
J. G. W. KROL,
(2101) M. L. KROL, *van Driel.*

Den 22sten April overleed mijn eenigst kindje, in den ouderdom van ruim een jaar.
Mr. W. E. VAN DER HOUT.
BATAVIA, 1 Mei 1865.
Eenige kennisgeving. (2162)

Belangrijke Verkoop
van
KOSTBAARHEDEN.

Op Donderdag den 4den Mei e.k., zal **J. SPEET**
op last van zijne principale publiek aan de meestbiedenden verkoopen:
Eene aanzienlijke hoeveelheid Preciosa's, Goud- en Zilverwerk,
welke door dien verhoudhoder, zullen worden bij acte bedongen pandregt, zonder reserve zullen worden verkocht, als:

No. 1 2 prachtige Brillanten GIWANGS, wegende ca. 6 karaat.
„ 2. 1 prachtige Brillanten RING, van zuiver water.
„ 3. 1 prachtige Brillanten RING.
„ 4. 2 RINGEN, elk van 3 Brillanten zonder fouten.
„ 5. 1 paar brillanten LIDRINGEN, ieder van 7 Juweelen.
„ 6. 1 paar RINGEN, ieder met 3 Diamanten.
„ 7. 18 brillanten KNOOPEN.
„ 8. 1 BROCHE, keurig gezet met ca. 200 Diamanten.
„ 9. 1 paar diamanten OORBELLEN, van groote waarde, Europeesch gezet.
„ 10. 1 paar gouden ARMBANDEN, bezet met 26 diamanten.
„ 11. 1 paar ARMBANDEN, akkar Bachar met Juweelen.
„ 12. 1 paar LIDRINGEN, van 14 witte Diamanten.
„ 13. 1 paar brillanten GIWANGS.
„ 14. 1 Brillanten RING.
„ 15. 1 Brillanten Heeren RING.
„ 16. 1 BROCHE voorzien van een groote Brillant.
„ 17. 1 paar Gouden ARMBANDEN.
„ 18. 1 paar OORBELLEN, met 18 Diamanten.
„ 19. 6 Zilveren LEPELS en VORKEN.
„ 20. 6 „ „ „
„ 21. 12 „ THEELEPELS.
„ 22. 1 „ ZEEFJE.
„ 23. 6 „ LEPELS en 6 VORKEN.
„ 24. 6 „ „ 6 „
„ 25. 6 „ „ 6 „
„ 26. 3 „ „ 3 „
„ 27. 10 „ BORDEN.
„ 28. 1 „ BAKJE.

De Vendutie zal ten tien ure aanvangen.
(2130) J. SPEET.

Vendutie
op Vrijdag, 5 Mei 1865,
voor een Huis in den *Gang Menjangang*, nabij het *Hospitaal*, door
Van Riet en Wijnveldt,
van een netten **Inboedel**, PAARDEN, WAGENS, enz., benevens een zoo goed als nieuwe HANDWAGEN met lossen Bok.
(2121)

Op de Vendutie
van **5 dezer,** in den *Gang Mendjangan*, zullen als-nog door VAN RIET & WIJNVELDT verkocht worden:
1 Bruin Macassaarsch RIJPAARD, hoog 4 voet 1 dm.
1 PRACHTBIJBEL met Staalgravures (*Van der Palm*).
2 echte MANILLA HONDJES. (2176)

Vendutie
op Vrijdag, den 5den Mei 1865,
voor het Commissiehuis van
Van den Abeelen en Co.,
van een restant factuur Amerikaansche KLOKKEN, IJZERWERKEN, ZAGEN, DRAADNAGELS, MEEL, ROODE WIJN, gevlochten BENDIE- en WAGENLEIDSELS.
Voor rekening von belanghebbenden:
M. 562 kistjes Geele Zeep,
min of meer door zeewater beschadigd. (2190)

De Ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van **Vrijdag** verkoopen, voor rekening van belanghebbenden:
S W J 38/39. 2 kisten 6/4 MADAPOLLAMS, min of meer door zeewater beschadigd, aangebragt per POLLUX van *Nederland.*
Voorts:
16/2 pijpen Azijn.
(2200) VAN DEN ABEELEN & Co.

Op Vrijdag 5 Mei
zal **GEENE Boeken-Vendutie** worden gehouden.
(2193) H. M. VAN DORP.

Vendutie
Op ZATURDAG den 6den Mei 1865,
in de Passangrahan te **Krawang**,
van **Meubilair, Tafelzilver** en **Preciosa's**, zoomede van
60 stuks flinke **Merrie Paarden**, en
16 Muilezels, waaronder van schoonen bouw; allen geschikt voor DRAAG- en KARREPAARDEN. (2129)

HOUT-VENDUTIE
op Maandag, den 8 Mei 1865,
op het Heemradenplein,
(2194) door JOHN PRYCE & Co.

Vendutie
op Dingsdag den 9 Mei 1865,
voor het Commissiehuis van
John Pryce & Co.,
van 20,000 MANILLA SIGAREN, BUKSEN met Sabelbajonetten en Kogelgieters, LEDERWERK, PATROONTASSCHEN, Japansche EETSTELLEN, GLASRUITEN, HAMMEN, PROVISIEN in blik, enz.
Verder van:
JP&C 357. 1 kist, inh. 2 groote IJzeren
SR&C **Ledikanten,**
beschadigd aangebragt per *Skimmer of the Seas*,
Zoomede van:
(2195) 81 pees **Grijs Linnen.**

Op de Vendutie
van **9 Mei,** zullen de Gouvernements Commissionairs
JOHN PRYCE & Co.,
ten 10 ure precies, voor *afbraak verkoopen:*
Een **oud Gebouw,** dat vroeger tot school heeft gediend en een **oude doodenkamer,** beiden staande op het terrein, achter het kettinggangerskwartier op *Molenvliet*, verder nog
17 thails STOFGOUD,
afkomstig van *Tanah-Laut.* (2196)

Vendutie
op Dingsdag, 9 Mei 1865,
wegens vertrek,
ten huize van den Heer **K. M. Verloop,**
op het *Koningsplein*, tegenover de Raceloods, door
van Riet & Wijnveldt,
van ZEd. kleinen, doch uiterst netten **Inboedel,** alsook 1 MYLORD voor 1 en 2 paarden, 1 VIS-À-VIS, 1 span goed gedresseerde en hard loopende PAARDEN, 5 GADOGANS en *ten Elf ure precies:* het **Opstal,** voor verplaatsing vatbaar, een ander Maandag te voren te bezigtigen. (2177)

Vendutie
op Woensdag 10 Mei 1865,
voor het Commissiehuis van (2179)
Van Riet & Wijnveldt,
van diverse Negotiegoederen,
Provisiën en Dranken.

Vendutie
op Woensdag den 10den Mei 1865,
ten huize van Mejufvrouw **Brusse,** op *Noordwijk*, hoek *Gang Patjenongan*, door
F. Cassalette & Co.,
van eenen netten en goed onderhouden **Inboedel,** SCHOOLMEUBELS en SCHOOLBEHOEFTEN.
WAGENS, BENDIES, PAARDEN, waaronder één span hard loopende Macassaren, TUIGEN, enz., enz. (2117)

Vendutie te Tangerang,
op aanstaanden Vrijdag den 12den Mei,
ten huize van wijlen den Chinees **Lim Soey Lok,** in leven landeigenaar van *Bergsigt*, van
54 BUFFELS.
6 goed gedresseerde hard loopende BENDIEPAARDEN.
1 goed gedresseerd RIJPAARD.
1 BENDIE.
GOUD- en ZILVERWERK en JUWEELEN.
3 Opstallen, gelegen op *Passar Tangerang.*
Diverse Chinesche MEUBELEN, enz.
De Executeuren Testamentair,
TAN SAMTIEN.
(2163) LIE ENGKO.

Vrijwillige Verkoop.
Op **Zaturdag** den **13den Mei** 1865 zullen, ten overstaan van het Vendukantoor te *Batavia*, in het daartoe bestemde gebouw, door den ondergeteekende, als daartoe behoorlijk gemachtigd, ten behoeve van belanghebbenden in het openbaar worden verkocht, de navolgende tot den boedel van wijlen den Heer J. B. P. VAN HENGST behoorende **Vastigheden,** als:
1. Een **Huis** en **Erf,** gelegen op *Parapattan*, Blok M., Deel 3, Sectie IV, No. 205, bij de Verponding geregistreerd onder No. 9604, en aldaar getaxeerd op eene waarde van *f* 10,000.—.
2. Een **ledig Erf,** gelegen op *Parapattan*, Blok M., Deel 3, Sectie IV, No. 206, bij de Verponding geregistreerd onder No. 9605, en aldaar getaxeerd op eene waarde van *f* 5000.—.
3. Een **Huis** en **Erf,** gelegen op *Parapattan*, Blok M., Deel 3, Sectie IV, No. 207, bij de Verponding geregistreerd onder No. 9606, en aldaar getaxeerd op eene waarde van *f* 15,000.—.
Deze drie perceelen, vroeger uitmakende één perceel, bij de Verponding geregistreerd onder No. 8360, zijn gezamenlijk verbonden voor eene som van *f* 2000.—.
4. Een **Huis** en **Erf,** gelegen op *Noordwijk* (*Bazaar Baroe*), Blok M., Deel 3, Sectie IV, Nommer 8, bij de Verponding geregistreerd onder No. 2871, en aldaar getaxeerd op eene waarde van *f* 1390.—.
5. Een **ledig Erf,** behoorende de zich daarop bevindende Bamboeswoningen niet tot den grond, gelegen op *Noordwijk* (*Bazaar Baroe*), Blok M., Deel 3, Sectie IV, Nommer 9, bij de Verponding geregistreerd onder No. 7615, en aldaar getaxeerd op eene waarde van *f* 2000.—.
Zijnde deze beide perceelen onbezwaard.
(2055) J. H. TOE WATER.

Op Vendutie
van den **15 Mei 1865,** voor het Locaal van de WEESKAMER te *Batavia*, zal *precies* ten **Elf ure** worden verkocht:
Het **HUIS,** toebehoorende aan den boedel van wijlen Vrouwe A. W. VAN RIJCK, weduwe van den Heer J. DRURY, gelegen te *Batavia*, buurt of wijk *Noordwijk* (Zuid), bij de Verponding geregistreerd onder No. 4603, en aldaar getaxeerd voor den aanslag van 1865 tot en met 1867, op *f* 24,000.—. (2111)

Op een nader te bepalen dag
in de **eerste helft** der maand **Mei,** zullen op publieke **Vendutie** worden geveild:
De **Drukkerij,** het **Nieuwsblad de Nieuwsbode,** benevens DRUKPAPIER, eene LINIEERMACHINE, eene PLETPERS, eene BOEKBINDERSMACHINE, enz., enz., een en ander toebehoorende aan den Heer **J. J. Nosse.**
De verkoop zal *perceelsgewijze* plaats hebben en wel als volgt:
1ste Perceel. *a.* De **Drukkerij,** bestaande uit:
1 SNELPERS.
1 gewone BOEKDRUKKERSPERS, met 1 houten en 1 ijzeren Inkttafel.
1 CORRIGEERSTELLING met Hardsteenen blad.
1 PLETPERS met IJzeren Schroef (hamer en slagbeveging), met daarbij behoorende Pletbladen.
30 diverse IJzeren DRUKRAMEN.
14 diverse ZETHAKEN.
34 GALEIJEN.
12 dubbele LETTERTAFELS.
40 paar LETTERKASTEN.
3 staand LETTERKASTEN tot berging van letters.
En voorts al die Lettersoorten benoodigd voor eene complete Boekdrukkerij.
b. 80 riem DRUKMEDIAAN (Couranten papier), groot formaat.
c. 1 vat, inhoudende circa 30 Pond DRUKINKT.
d. Het NIEUWSBLAD **de Nieuwsbode,** met de Abonnementsgelden over 1865, voor zoo verre die nog niet ingekasseerd zijn.
2de Perceel. Eene **Liniëermachine** met daarbij behoorende Pennen, enz.
3de Perceel. Eene **Boekbindersmachine** met Snijmessen.
4de Perceel. Eene groote partij gedrukte BOOMBRIEFJES, COGNOSSEMENTEN, QUITANTIEN, MANIFESTEN, enz.
MODELLEN ter aanwijzing der soort van letters, zijn op aanvrage bij de Heeren Gebroeders PERRET & Co., te *Soerabaija*, verkrijgbaar, bij welke Firma ook nadere informatie te bekomen zijn, alsmede bij de Ondergeteekenden.
(2131) MAC LENNAN & Co., *in Liq., qq.*

Op een nader te bepalen dag
in de laatste helft der maand **Mei,** zal op publieke **Vendutie** verkocht worden:
de SCHEEPSTIMMERWERF,
te **Soerabaija,**
sedert jaren gedreven door de firma CURTIS & DORMAAR, staande en gelegen in de *Kampong Baroe*, naast de werf van de firma CORES DE VRIES, met WOONHUIS, BIJGEBOUWEN, LOODSEN, KIELLIGTER, VLOTTEN en INVENTARIS.
Nadere informatie te bekomen bij
(2034) C. J. VAN BUEREN.

Op nader te bepalen dagen,
in de **tweede helft** der maand **Mei,** zullen de Ondergeteekenden
VENDUTIE
houden ten huize van den HoogEd. Gestr. Heer Mr.
L. W. C. Keuchenius, op *Salemba*,
van deszelfs
Keurigen Inboedel,
WAGENS, PAARDEN, enz., enz.
Zullende nader meer omschreven worden.
(2076) F. CASSALETTE & Co.

Op nieuw te verkrijgen:
DAHLIA-BOLLEN,
bij
(2171) WINSSER, DE LANGE & Co.

HEEREN KLEEDINGMAGAZIJN
in de **Stad** van
J. C. ENTZINGER.
Ontvangen: (2132)
Fijne Fransche en Engelsche Zijden Hoeden.

A. PONS & Co.
Voorhanden:
Zwarte Crêpe.
„ **Heeren en Dames Handschoenen.**
(2180)

Witte ENVELOPPEN,
groot en klein formaat, gegomd à *f* 1,— p. 100.
CARMIJN INKT,
à 50 cents per flacon en hooger.
Te bekomen bij
(2078) H. M. VAN DORP.

Ontvangen per Fop Smit:
50 vaten CANONWIJN,
CHAMPAGNE, *Manuel & Co.*
do. „ (*Oeil de Perdrix.*)
Fijne Wijnen, als:
HAUT ST. EMILION,
„ POMMEROL.
BRANC MOUTON.
CÔTE ROTIE, 1er & 2me Crû.
BEAUNE, 1re Tête } *Echte Bourgogne*
CORTON, } *Wijnen.*
(2182) L. PLATON.

Goed gezuiverde Petroleum,
tegen verminderden prijs.
(2173) WINSSER, DE LANGE & Co.

Ontvangen:
Fransche Madapollams,
van 1¼ tot 3¼ El breed.
(2123) W. LOONEN & Co.

Ontvangen:
GEVAERT,
Traité général d'Instrumentation,
***f* 12,—.**
(2184) H. M. VAN DORP.

Soerabaijasche Aardappelen,
in mandjes van ½ Pic. **f 5.— Contant**
pr. mandje, bij
(2198) F. CASSALETTE & Co.

Voorhanden:
SUIKERPANNEN
in alle dimensiën, tegen uiterst goedkoope prijzen bij
(2138) HUNTER, HOUGHTON & Co.

Baour Macau Medoc,
op fust en gebotteld.
(2175) WINSSER, DE LANGE & Co.

Ontvangen:
eene factuur prachtige Petroleum Tafellampen.
(2191) VAN DEN ABEELEN & Co.

BILLITON TIN.
VEILING
in de eerste dagen van de maand **Junij** in het Lokaal van het Vendu-Departement alhier. (2168)

VERSCHE APPELEN,
pas aangebragt, à *f* **1,50** per dozijn, te bekomen bij
(2105) **J. F. Tentée.**

Marmeren Vloersteenen
van **11** tot **28** Rijnl. duimen,
benevens **PUIMSTEEN**,
steeds te verkrijgen bij
(2098) HAAGER & SCHUURMAN.

Ontvangen:
Van Beethovens
Sämmtliche Lieder und Gesänge,
für eine Singstimme mit Begleitung des Pianoforte, 4 Cah.
f 16,—.
(2178) H. M. VAN DORP.

Ontvangen bij
van Riet & Wijnveldt,
Billartqueuen, Ballen, Krijt en
(2187) **Pommeranzen.**

HAMACHER & Co.
ontpakten wederom:
Een groot assortiment prachtige Amerikaansche **PETROLEUM HANG- en TAFELLAMPEN** in alle prijzen. (2199)

H. M. VAN DORP, te *Batavia.*
Ontvangen:
FRAAI WIT POST, MERK LA CROIX,
Guyot's Encre violet noir pour presse à Copier,
benevens fraaije KOPIEERBOEKEN voor de pers, van verschillende dikte. (2077)

Beste Zeeuwsche Groene Erwten,
voor huisselijk gebruik, à **75 cts.** per Batavia kan, bij
(2192) BLOEM & CASPERS.

Wederom ontvangen:
Frikkadelle-Machines,
bij
(2169) WINSSER, DE LANGE & Co.

Ontvangen:
Maurin's Colle Blanche,
à **f 2,—** per flacon.
(2183) H. M. VAN DORP.

RIJNWIJNEN,
aan het merk **D. Leiden,** in diverse soorten, op 1/1 en 1/2 flesschen.
(2174) WINSSER, DE LANGE & Co.

Europeesche Meubelfabriek,
Repareert en fabriceert alle soorten van Meubelen, zoo goed als in *Europa.*
M. ONTROP & Co.,
(2136) Rijswijk over de *Harmonie.*

Toko Passar Baroe.
De Ondergeteekende beveelt zich beleefdelijk aan tot het voorzien van **huishoudelijke benoodigdheden,** en tot de uitvoering van **Commissiën.**
(2139) F. H. EXEL.

Te bekomen:
Santonine of Wurmkoekjes,
bij
(2170) WINSSER, DE LANGE & Co.

MEUBEL-MAGAZIJN.
van
TOKO SENIN
B. CHARLES.
Steeds voorzien van alle soorten van
MEUBELS,
beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen. (2135)

SCHEERMESSEN,
in superieure kwaliteit, van het beroemde merk
JOSEPH RODGERS & SONS, *Sheffield.*
(2173) WINSSER, DE LANGE & Co.

Bij G. KOLFF en Co., te *Batavia,*
wederom voorradig:
Thieme's Guldens-Editie,
compleet, àd *f* **1,25** het deeltje.
De nieuwste en uitmuntendste geschriften der Nederlandsche Romanschrijvers zijn opgenomen in deze NETTE en GOEDKOOPE verzameling. (2037)

PHOTOGRAPHISCH ATELIER
van
C. K. LOURAN,
Batoe Toelies.
Dagelijks geopend van 7 tot 10 uur des morgens. (2137)
Typen en Gezigten van Java.

De Ondergeteekende is steeds in de gelegenheid, om in den *kortst mogelijken tijd* te kunnen vervaardigen:
Cachetten en Stempels,
het graveren van LETTERS en FAMILIEWAPENS op ZILVERWERK, SERVIEZEN, enz., à *f* 1,— per letter, op RINGEN de helft van dezen prijs.
(2134) H. M. VAN DORP.

SPAARBANK.
ZITDAGEN 3 en 17 Mei.
(2156)

HAMACHER & Co.
VERPLAATST naar de *Buiten Nieuwpoortstraat,* in het Lokaal vroeger geoccupeerd door de firma ODUART FRÈRES,
ontpakten wederom:
Kinder KOUSJES en SOKKEN in alle nummers, zoowel Wit als Gekleurd, Heeren SOKKEN in alle kwaliteiten, in Katoen, Linnen en Zijde, Dames KOUSEN, prima prima kwaliteit. HANDSCHOENEN in Katoen, Fil d'Écosse, Zijde, Satijn en Glacé, zoowel voor Heeren als Dames. Zijden HANDSCHOENEN voor Heeren en Dames in 't Zwart en Glacé HANDSCHOENEN Zwart en Gekleurd. Kinder Satijnen HANDSCHOENEN, Zwarte Zijden Heeren DASSEN, ROBES, als Crêpe Brillant, Victoria à Soie, Crêpe Brillant à Soie, Popeline laine d'été Brillant à Soie, Fijn Wit NETELDOEK, AERMELSTOF voor Garibaldi's en Kinderjurkjes, Lakensche TAFELKLEEDEN, ENTREDEUX voor Rokken, BALROBES, Gekleurde Zijden Dames DASJES, Geborduurde Dames KRAGEN en MOUWEN, met KRAGEN in TULLE en NETELDOEK, STATIE GORDIJNEN, Fijn JACONNET TROUWSLUIJERS en Prachtig Geborduurde DOOPJURKEN, alle soorten van Zijden en Fluweelen GARNEERSELS; BRUIDS- en andere WAAIJERS.
Alsmede:
ODEURS, ZEEPEN, POMMADE en HAAROLIE, COSMÉTIQUE in alle kleuren, Glazen BAKJES voor Zeep, TANDESCHUIJERS, etc., etc., met PLEET gemonteerd, een groot assortiment **fijne Galanteriën,** Heeren en Dames ZADELS, ORNAMENTEN voor Venstergordijnen, EAU DE COLOGNE, Zwart Zijden Heeren HOEDEN, SCHILDERIJEN, SPIEGELS, en een groot assortiment (2197)

Provisiën en Dranken.

De Echte BRISTOL'S PILLEN zijn het beste geneesmiddel tegen **Lever-, Maag-** en **Buikziekten.**
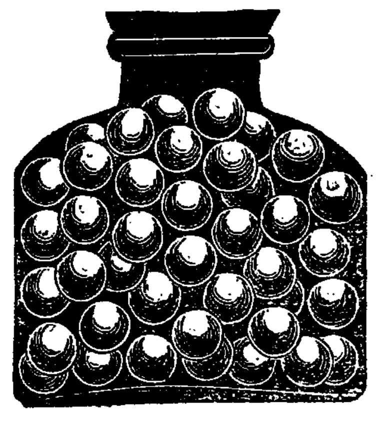
Te zamen aangewend met de bloedzuiverende
BRISTOLS SARSAPARILLA,
doen zij de meest hopelooze lijders radicaal genezen, terwijl zij verouderde kwalen geheel uitroeijen.
Zij zijn het heilzaamste middel tegen *slechte spijsvertering, Verstoppingen, Hoofdpijn, Waterzucht en Aanbeijen.*
(1051) Hoofd-Depôt Apotheek **C. Wilcke.**

INDISCHE TYPEN,
door
C. K. LOURAN.
Te bekomen bij
(2080) H. M. VAN DORP.

Let wel!
Particuliere Posterij
TUSSCHEN
Batavia en Buitenzorg.
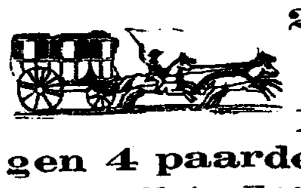
20 nieuwe Engelsche Reiswagens ter beschikking der Reizigers.
Engelsche Reiswagen 4 paarden f 30,—.
Adres: *Marine Hotel, Rijswijk* en op *Weltevreden* naast het Postkantoor.
(2082) A. COMBES.

Inlandsche en Europesche MEUBELEN.
(2081) VAN DEN ABEELEN & Co.

Photographisch Atelier.
WOODBURY & PAGE.
Geopend dagelijks, behalve Zondags, des morgens van 6 tot 10, des namiddags van 4 tot 5 uur.
Visitekaartjes *f* 20 per 6, *f* 30 per 12 stuks.
Prijsvermindering voor HH. Militairen beneden den rang van Kapitein.
Afdrukken van reeds bestaande Clichés *f* 10 per 6 stuk Visitekaartjes.
Typen en gezigten van Java.
Voorradig: Albums, Medaillons, Cadres, Lijsten, Passepartouts, Objectieven, Camera's, Glas voor Clichés, Uitsnijvormen in glas en metaal, Vignetten, Drukramen, Eiwiten ander papier, Collodium en verdere photographische Chemicaliën en benoodigdheden. (2032)

MACHINERIEN.
Steeds in voorraad
Stoom-Suikermolens
van verschillende constructie en dimensiën;
SUIKERMOLENS voor trekvee;
complete stellen Vacuumpannen en Centrifuges
met de daarbij behoorende Machineriën;
Wetzelpannen, Perspompen;
GEGALVANISEERDE IJZEREN GOTEN,
vuurvaste Steenen, enz.,
allen uit de fabriek van *G. Buchanan & Co.* van York-Place-Ironworks, **Aberdeen** en Bucklersbury **London.**
Voor nadere informaties vervoege men zich tot
(2146) PITCAIRN, SYME & Co.

Met referte tot bovenstaande Advertentie, maakt de Ondergeteekende bekend, dat hij onlangs op *Java* is gearriveerd als **Agent** van de Heeren **Buchanan & Co.** Door zijn verblijf in de *West-Indiën* heeft hij als Ingenieur menigvuldige ondervinding opgedaan op Suikerfabrieken en is nu bereid om PLANNEN, SPECIFICATIES en WAARDERINGEN op te maken van alle soorten van **Machineriën,** alsmede om het opzetten, de reparatie en het in orde houden derzelve te ondernemen.
(2150) JOHN DOW.
Informaties geadresseerd aan de Heeren PITCAIRN, SYME & Co. zullen ten spoedigste worden voldaan.

ROTTERDAMSCHE BANK,
Hoofdagentschap Batavia.
Bij dit Hoofdagentschap bestaat gelegenheid om loopende rekeningen te openen, waarop gelden tegen vergoeding van **2 pCt. renten 's jaars,** worden aangenomen, kunnende over het bedrag dezer rekening ieder oogenblik, hetzij geheel, dan wel gedeeltelijk worden beschikt, zonder voorafgaande kennisgave en zulks tegen inwisseling van daartegen af te geven Vertoon-Billetten (Cheques). Alleen voor de terugname van sommen boven *f* 50,000.— moet één dag te voren kennis worden gegeven aan het Hoofdagentschap.
Cheques-boekjes en verdere informatiën zijn te bekomen aan het Bureau.
De Rotterdamsche Bank,
Hoofdagentschap Batavia,
(2085)
BATAVIA, Maart 1865. DÜMMLER & Co. W. BETZOLD.

ROTTERDAMSCHE BANK,
Hoofdagentschap Batavia.
Door dit Hoofdagentschap worden gelden à deposito aangenomen, waartegen bewijzen worden afgegeven, welke geëndosseerd en gecedeerd kunnen worden.
Voor bedragen, die minstens 1 maand in ons bezit blijven, wordt **5 pCt. 's jaars,** en voor sommen, die minstens 3 maanden of langer bij ons gedeponeerd zijn, **6 pCt. 's jaars,** vergoed.
De uitbetaling dezer deposito-bewijzen plus de renten geschiedt met 14 dagen opzegging. De renten kunnen ook afzonderlijk ten onzen kantore worden ontvangen.
De Rotterdamsche Bank,
Hoofdagentschap Batavia,
(2084)
BATAVIA, Maart 1865. DÜMMLER & CO. W. BETZOLD.

LIEDERTAFEL »AURORA."
Soirée Musicale,
alleen toegankelijk voor HH. LEDEN en hunne DAMES, op **Zaturdag** den **6 Mei** 1865, des avonds ten 8½ ure precies, in het Gebouw der **Loge.**
C. C. HOMBURG,
(2115) *Secretaris.*

MACHINERIEN.
PAUL VAN VLISSINGEN & DUDOK VAN HEEL
en
VAN VLISSINGEN, VAN HEEL, CAIL HALOT & CO.,
AMSTERDAM.
De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde fabriekanten, hebben thans **alhier,** te **Samarang** en **Soerabaija** ten verkoop gereed liggen:
Eene STOOMMACHINE van 16 Pk. met *ketel,* van 20 Pk. hooge drukking, met overbrengende beweging, liggende *alhier,* en behoorende bij eenen Molen van 24³/₈ × 51 duim.
Twee complete DISTILLEER-TOESTELLEN ter vervaardiging van Arak, 1 toestel *alhier* en 1 te *Soerabaija* liggende.
Een complete VACUUM-INSTALLATIE met éene pan van 7¹/₂ Eng. voeten diameter, liggende te *Batavia.*
Eene complete STOOMMACHINE (horizontaal) van hooge drukking, ter drijving van een luchtledig toestel met 2 pannen van 7¹/₂ Eng. voeten.
Twee SUIKERMOLENS met cylinders van 19³/₈ × 35¹/₂ Eng. duimen, waarvan een met Waterwerk, een *alhier,* en een te *Soerabaija* liggende.
Eenige CRUSH- of BREEKMOLENS, om met de hand of met stoom gedreven te worden, liggende *alhier* en te *Soerabaija.*
Eenige stellen SUIKERPANNEN voor Batterijen in verschillende afmetingen met brandwerk compleet, liggende te *Batavia* en *Soerabaija.*
Twee geslagen IJZEREN PLATTE UITDAMPINGS-BATTERIJEN, liggende te *Samarang,* met brandwerk geheel compleet.
Gesmeed ijzeren ASSEN voor Suikermolens van diverse dimensiën, van af 9 Eng. voeten × 11¹/₈ duim tot 6¹/₂ Eng. voeten × 7⁶/₈ duim diameter, liggende *alhier* en te *Soerabaija.*
Een compleet GASTOESTEL tot verlichting van privaat woningen of publieke gebouwen met lampen enz., geheel compleet, liggende te *Soerabaija.*
Drie ijzeren HIJSCHKRANEN, ieder hebbende een Draagvermogen van 4000 kilos, liggende *alhier* en te *Soerabaija.*
Twee complete geheel ijzeren TABAKSPERSEN, groot model en Vijf dito gewoon model, liggende te *Soerabaija.*
Een SUIKERMOLEN met cylinders van 30 × 56 Eng. duimen, met waarloozen cylinder, Koppelas en Koppelbossen, 5 top en 2 onder cylinders voor molens 24³/₈ × 51 dm., liggende te *Samarang.*
2 stel IJZEREN BATTERIJEN compleet.
1 MACHINE (horizontaal) van 6 Pk. met Ketel.
1 SUPPORT (chariot om cylinders af te draaijen), alles liggende te *Cheribon.*
Drie complete VOEDING-MACHINES met Cylinders van 7 en 8 duim diameter, liggende te *Soerabaija.*
Een aantal CENTRIFUGES met compleet drijfwerk, om 2, 4 of 6 Centrifuges te gelijk te kunnen drijven, liggende *alhier,* te *Samarang* en te *Soerabaija.*
Een groot aantal geslagen ijzeren KAR-ASSEN met bussen, tot zeer goedkoope prijzen en in verschillende afmetingen te bekomen, liggende *alhier,* te *Samarang* en te *Soerabaija.*
Een compleet luchtledig KOOKTOESTEL, met 2 pannen van 7¹/₂ Eng. voeten diameter, met Ketels, Machine, enz., te *Soerabaija* liggende.
Twee stel BATTERIJEN compleet, in verschillende afmetingen te *Soerabaija* liggende.
Dertig TJINGBAKKEN met flotteurs en aftapstoppen van gegoten ijzer. De bakken zijn met *ronde* hoeken vervaardigd; dikte bodem ³/₁₆, van de wanden ¹/₈, in diverse afmetingen, te *Soerabaija* liggende.
Acht SCHUIMPERSEN, liggende te *Soerabaija.*
Twee LANDMACHINES van 6 en 8 p. k. met Ketels zeer geschikt tot het drijven van *Centrifuges,* enz. liggende te *Soerabaija.*
5 complete IJZEREN HANDPOMPEN.
6 STOOMMETERPLANKEN.
Gegoten IJZEREN GEWIGTEN van 1 tot 100 Amst. ponden, DRIJFRIEMEN, en NAAIRIEMEN, liggende te *Batavia.*
Voorts zijn te *Soerabaija* aanwezig:
2 LIEREN enkelwerk.
4 do. dubbelwerk.
4 stel complete DRIJFWERKEN.
4 complete BINNENWERKEN voor Stoomketels.
2 Gegoten IJZEREN LUCHTPOMPEN met koper bekleed.
5 waarlooze TOP-CYLINDERS en 2 waarlooze onder-cylinders, voor MOLENS van 24³/₈ × 51, terwijl dagelijks nog kan arriveren:
Een complete SUIKERMOLEN met cylinders van 24³/₈ × 51.
Alsmede:
STOOMFLUITEN, STOOMAFSLUITERS, KOPEREN KRANEN, FLENZEN, SCHROEVEN, MOEREN en SLEUTELS, HAMERS, BOREN, SNIJ-IJZERS compleet, INDICATEURS, BANKSCHROEVEN, VEILIGHEIDSPOTTEN en onmiddelijk belaste VEILIGHEIDSKLEPPEN, PEILGLAZEN voor KETELS, VULDERS en LUCHTVATEN, BAROMETERGLAZEN, THERMOMETERSCHALEN, PITTEN voor Locatellilampen, enz.
Nadere opgaven en teekeningen verkrijgbaar bij
CORNELIS BETH, te *Soerabaija,*
J. CEZARD & Co., te *Cheribon* en
bij *de Agenten* DÜMMLER & Co., te *Batavia.*
BATAVIA, *Maart* 1865. (2031)

Vereeniging voor de belangen van het Bataviaasch Tooneel.
Algemeene Vergadering van Heeren LEDEN op **Donderdag** den **4 Mei,** des morgens ten **9** ure, in een der Localen van de **Harmonie.**
Punten van behandeling:
1. Constitueering der Vereeniging en vaststelling van het Reglement.
2. Verslag der tegenwoordige Commissie met het verrigte in het belang eener nieuwe exploitatie.
3. Keuze van een Bestuur der Vereeniging, overeenkomstig het Reglement.
Inmiddels bestaat nog gelegenheid om tot de Vereeniging toe te treden. Men gelieve zich daartoe te wenden tot de ondergeteekende. De Secretaris der Commissie,
(2125) H. ROCHUSSEN.

Imperial Brand-Assurantie-Maatschappij
gevestigd te LONDEN sedert 1803.
De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde Maatschappij, blijven steeds Verzekeringen sluiten tegen
BRANDSCHADE
op WOON- en PAKHUIZEN, MEUBELEN, KOOPMANSGOEDEREN, enz., enz., als ook op SUIKER-, KOFFIJ-, THEE- en TABAKS-ETABLISSEMENTEN op de ondervolgende voorwaarden, als:
Op Gebouwen van Steen met pannen gedekt, gelegen in steden, zoomede op goederen daarin, tegen 1 pCt. 's jaars.
Op Gebouwen van Steen met pannen gedekt, buiten steden en afgezonderd van andere gebouwen, zoomede op Goederen of Meubelen daarin, tegen ¹/₄ pCt. 's jaars.
Op SUIKER-, KOFFIJ- en THEE-ETABLISSEMENTEN.
Op Gebouwen van Steen met pannen gedekt, zoomede op Goederen, Produkten, Machineriën, Gereedschappen, enz. daarin, tegen ³/₄ pCt. 's jaars.
Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen, met pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz. daarin, tegen 1 pCt. 's jaars.
Op Gebouwen van Hout met Sirappen gedekt, zoomede op Goederen daarin, tegen 1¹/₄ pCt. 's jaars.
Op TABAKS-ETABLISSEMENTEN.
Op gebouwen van Steen met pannen gedekt, zoomede op het Product of Goederen daarin, tegen 1¹/₄ pCt. 's jaars.
Op Gebouwen van Hout met pannen gedekt en het Product daarin, tegen 1¹/₂ pCt. 's jaars.
Nadere informatie te bekomen bij
MACLAINE, WATSON & Co., te *Batavia.*
McNEIL & Co., te *Samarang.*
(2153) FRASER, EATON & Co., te *Soerabaija.*

Imperial Levensverzekering Maatschappij
Old Broad-Street London,
opgerigt in het jaar 1820.
Het Maatschappelijk kapitaal bedraagt £ 750,000,— verdeeld in 7500 aandeelen van £ 100 — elk, terwijl het gev stigde premiefonds bedraagt ruim £ 705,000,—, waaruit blijkt dat deze Maatschappij meer dan £ 1,500,000,— bezit, bij een Jaarlijksch inkomen van £ 1,000,000,— om aan de verpligting in het vervolg op bestaande polissen ten beloope van £ 2,500,000,— te voldoen.
Alle vijf jaren zal vier vijfde gedeelte van de winst als Bonus aan de polissen worden toegevoegd, zonder dat daardoor de verzekerde persoonlijk verantwoordelijk wordt, zoo als bij onderlinge Maatschappijen.
De premiën kunnen maandelijks voldaan worden.
Omtrent maatstaf der Premiën en alle verdere informatiën betrekkelijk deze Levensverzekering Maatschappij kan men zich vervoegen ten kantore van de ondergeteekenden, alwaar men op verzoek prospectussen der Maatschappij en blanco Staten kan erlangen.
MACLAINE, WATSON & Co. *Batavia,*
Mc. NEILL & Co. *Samarang,*
(2151) FRASER, EATON & Co. *Soerabaija.*

Liverpool & London & Globe Fire Insurance Company.
Kapitaal 2,000,000 pd. Sterl.
De Ondergeteekenden gaan voort met het afgeven van Polissen van Assurantie tegen Brandschade op PAKHUIZEN, GOEDEREN en WOONHUIZEN MET AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op THEE-, KOFFIJ- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN OP JAVA.
Als een waarborg voor de Soliditeit van deze Maatschappij kan worden medegedeeld, dat de toegenomene fondsen bedragen 3,000,000 ponden Sterling.
De premies van Brandschade voor het jaar 1863 waren 580,000 ponden Sterling, en die van de Levensverzekering 210,000 ponden Sterling.
(2148) PITCAIRN, SYME & Co.

DE COMMERCIAL UNION
Assurance Company,
gevestigd te **Londen,**
KAPITAAL **2,500,000** Ponden Sterling.
De ondergeteekenden benoemd tot AGENTEN dezer Maatschappij, hebben de eer belanghebbenden te berigten, dat zij bereid zijn verzekeringen tegen Brandschade aan te gaan voor genoemde Maatschappij tegen de gewone voorwaarden. Nadere informatiën te bekomen bij de Agenten,
MACLAINE, WATSON & Co, *Batavia.*
Mc. NEILL & Co, *Samarang.*
(2152) FRASER, EATON & Co., *Soerabaija.*

...oyal Insurance Company of Liverpool.

Brand- en Levensverzekering.

KAPITAAL GROOT **2.000.000.—** PONDEN STERLING.

De ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort met verzekeringen te sluiten tegen brandschade op PAKHUIZEN, GOEDEREN en WOONHUIZEN met AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op THEE-, KOFFIJ- en SUIKERETABLISSEMENTEN op *Java*.

Zij nemen de vrijheid het publiek te herinneren, dat sedert kort ook LEVENSVERZEKERING bij de *Batavia Agentschappen* gevoegd is en zij dus gereed zijn tot het sluiten daarvan op de voordeeligste voorwaarden.

Het uitgebreide Kapitaal van deze Maatschappij, in verband met de jaarlijksche opbrengst van 500,000 Ponden Sterling en een aanwezig fonds van 800.000 Ponden Sterling, leveren een voldoenden waarborg voor hare soliditeit, terwijl de premien van verzekering even matig zijn als die van andere Maatschappijen en bij schade de voldoening op de promptste wijze geschiedt.

(2147) PITCAIRN, SYME & Co.

HOME AND COLONIAL ASSURANCE COMPANY (LIMITED.)

Kapitaal £st. 1.000.000.—

HOOFDBESTUURDERS

JOHN PATERSON Esq. ALEXANDER FRASER Esq.

Afdeeling Brand- en Levensverzekering.

De ondergeteekende berigt, dat bovengenoemde Maatschappij de waarneming harer belangen in Nederl. Indië, voor zoo verre **het sluiten van brand- en levensverzekeringen** betreft, heeft opgedragen aan het HOOFDAGENTSCHAP DER NEDERLANDSCH-INDISCHE HANDELSBANK.

Naar aanleiding hiervan is de ondergeteekende bereid, om van heden af **verzekeringen tegen brandschade** aan te gaan voor rekening van genoemde Maatschappij tegen de meest billijke en voordeelige voorwaarden, en wel op WOONHUIZEN, met het daarin aanwezige huisraad, op PAKHUIZEN, GOEDEREN, KOFFIJ-, SUIKER-, THEE- en andere ETABLISSEMENTEN, enz.

Met het aangaan van Levensverzekeringen zal eerst over eenigen tijd een begin kunnen gemaakt worden.

Nadere informatiën zijn ten kantore van den ondergeteekende verkrijgbaar.

De Hoofdagent der Nederlandsch-Indische Handelsbank,
VAN DEN BERG.

BATAVIA, 1 December 1864. (2154)

Verzekering Maatschappij „J A V A,"

Gevestigd te *Rotterdam*.

De Ondergeteekenden, benoemd tot Agenten dezer Maatschappij, zijn bereid verzekeringen tegen zeegevaar te sluiten tegen de alhier gebruikelijke premiën en conditiën.

Batavia, MACLAINE, WATSON & Co.
Samarang, MAC NEILL & Co.
Soerabaija, FRASER, EATON & Co.

(2155)

Algemeene Assurantie Maatschappij HELVETIA, gevestigd te St. Gallen, Zwitserland.

De ondergeteekenden, door bovengenoemde Maatschappij benoemd zijnde tot hare Agenten voor Java, zijn bereid Risico's tegen Zeegevaar op de gewone Conditiën te teekenen. (2145) E. MOORMANN & Co.

De Ondergeteekenden, Agenten van de **Oostenrijksche Lloyd**, geven door deze te kennen, dat de prijzen der PLAATSBILLETTEN voor de directe route tusschen

Triëst en Alexandrië,

van af den 1sten Januarij 1865,

Voor Eerste Klasse Passagiers zijn gesteld als volgt:

Enkele Passagiers . . . . £ 15.— = *f* 180,—

Families, minstens van 3 volwassen personen, betalende per persoon . . . . } „ 11-/10 d. = „ 132,50
Ambtenaren en Officieren . . . }

met inbegrip van al het benoodigde.

Billetten van de Egyptische Transit Maatschappij voor de reis van Suez naar Alexandrië, eveneens hier verkrijgbaar.

(2144) E. MOORMANN & Co.

N. I. Escompto-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat tot nadere kennisgave gelden in deposito, onder waarborg van het volgefourneerd kapitaal der Maatschappij, zullen worden aangenomen tot eene rente van **6 pCt.** 's jaars, ingaande op den dag der ontvangst, mits langer dan zes maanden in het bezit der Maatschappij blijvende, en daarna met eene wederzijdsche opzegging van 14 dagen.

Op gelden voor korteren termijn, mits minstens voor eene maand gedeponeerd, zal eene rente van **5 pCt.** worden gevalideerd, met gelijke bepaling van ingang en opzegging.

TIEDEMAN & VAN KERCHEM,
Directeuren.

BATAVIA, 2 Maart 1863. (2033)

Voor eerste storting wordt geen kleiner bedrag dan van **f 500,—** aangenomen.

Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

ALGEMEENE VERGADERING op **Donderdag** den **11den Mei** 1865, des avonds ten **8** ure, in de Vergaderzaal der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging (*Koningsplein*, Zuidzijde).

Namens de Directie:
A. LOUDON, *Voorzitter.*
(2041) LEVYSSOHN NORMAN, *Secretaris.*

Javasche Zee- en Brand-Assurantie-Maatschappij.

In de ALGEMEENE VERGADERING van DEELHEBBERS, gehouden den **3den** dezer, is vastgesteld eene uitdeeling der winsten van het afgeloopen boekjaar van **Een Honderd Guldens** per aandeel of **20 pCt.** dividend. Zullende de betaling daarvan geschieden dagelijks van 10 tot 2 ure ten Kantore der Maatschappij; — en benoemd tot COMMISSARIS de Heer **A. Volz**, in plaats van den Heer J. F. VAN LEEUWEN, die doorvertrek naar Nederland als zoodanig is afgetreden.

Namens de Directie,
De Directeur,
(2188) W. SUERMONDT, Wz.

Bataviasche Zee- en Brand-Assurantie-Maatschappij.

Kapitaal *f* 3,000,000.— Gefourneerd *f* 300,000.—
Reservefonds *f* 180,000.—

In de ALGEMEENE VERGADERING van DEELHEBBERS, gehouden den **2den** dezer, is vastgesteld eene uitdeeling der winsten van het afgeloopen boekjaar van **Een Honderd en Tien Guldens** per aandeel of **6 pCt.** van het gefourneerd kapitaal, ingevolge art. 21 der statuten, en **16 pCt.** dividend. Zullende de betaling daarvan geschieden, dagelijks van 10 tot 2 ure ten Kantore der Maatschappij.

Namens de Directie,
De Directeur,
(2189) A. R. J. CRAMERUS.

GELD-LOTERIJ

ten behoeve der

SOCIETEIT te PADANG,

groot f 100,000,—.

Loten te bekomen bij de Directiën der diverse Societeiten in Nederlandsch-Indië.

(2100) A. J. H. DIEMONT, *Secretaris.*

Maatschappij van Toonkunst te Batavia.

Geld-Loterij

ten bedrage van *f* 200,000.—.

4000 Loten, elk groot *f* **50,—**, en verdeeld in KWART LOTEN.

Eerste prijs . . . . *f* 50.000
Tweede id. . . . . „ 40.000
Derde id. . . . . „ 30.000 enz.

De aanvragen om LOTEN *franco* bij de Heeren:

Mr. H. KLEIN,
J. J. BLANCKENHAGEN,
en C. J. WESTERMANN.

Namens de Directie der Maatschappij van Toonkunst,
(2138) C. J. WESTERMANN.

LOTERIJ.

Krachtens de bij Gouvernementsbesluit van 10 Maart 1864 verkregene vergunning tot het houden eener Geld-Loterij ten behoeve van het **Bataviaasch Tooneel**, zal de Commissie de overgeblevene **480** Loten der onlangs gehoudene Loterij debiteren en aldus eene Geld-Loterij openen van **f 24,000,—**, overigens geheel op de bekende voorwaarden.

PRIJZEN:

1e	*f* 12,000.—
2e	„ 5,000.—
3e	„ 2,000.—
4e	„ 1,000.—
5 prijzen à *f* 400,—	„ 2,000.—
2 premiën voor het eerst en laatst uitkomende nummer, elk groot *f* 1000,— . .	„ 2,000,—
	f 24,000,—

alles onder korting van 25 pCt. tot dekking der kosten en voorts ten behoeve van het tooneel.

Loten zijn te bekomen bij den Notaris J. R. KLEIJN, bij den Heer STORM VAN 's GRAVESANDE, alhier; te *Samarang* bij den Heer W. BOSCH en te *Soerabaija* bij den Heer Jhr. C. G. VAN HAEFTEN.

NB. De trekking zal **onherroepelijk** plaats hebben, den **26 Junij e. k**, des morgens ten 9 ure, in de *Harmonie*, ten overstaan van Notaris J. R. KLEIJN, *zullende bij niet voldoening hieraan, de houders van Loten geregtigd zijn tot terugvordering der daarvoor betaalde gelden.*

De Secretaris der Commissie voor het Bataviaasch Tooneel,
H. ROCHUSSEN.

BATAVIA, 29 April 1865. (2124)

Rotterdamsche Bank.

Hoofd-Agentschap Batavia.

Reiswissels voor MAILREIZIGERS blijven bij voortduring tot ieder bedrag verkrijgbaar bij bovengenoemd Hoofd-Agentschap. (2083)

BANKBILLETTEN van *f* 1000,-

van eenen **nieuwen** vorm, doch welke in waarde geheel gelijk staan met de thans in omloop zijnde, ook bij aanneming in 's Lands kassen, in wandeling komende, zoo wordt de aandacht gevestigd op de in het Officiëel Nieuwsblad voorkomende beschrijving derzelve, hoofdzakelijk betreffende, dat „*het* nieuwe *Bankbillet van f* 1000,— **dezelfde** *grootte en gravure aan den* **voor**kant *heeft, als de nieuwe billetten van f* 100,—, *f* 200,—, *f* 300,— *en f* 500,—, *doch aan den* **achter**kant *de kleur van de ovalen is* **paarsch** *en niet* **zwart."**

De Secretaris der Javasche Bank,
G. HOEVEN.

BATAVIA, 28 April 1865. (2107)

Volksleesbibliotheek te *Batavia*.

Aan belanghebbenden wordt berigt, dat de Bibliotheek nog tot den **10den Mei e. k.** zal gesloten blijven, en worden zij, die nog boeken in lezing hebben, dringend uitgenoodigd dezelve ten spoedigste bij den Bibliothekaris te doen bezorgen.

Namens de Directie der Volksleesbibliotheek,
H. R. VAN HEEKEREN, *Secretaris.*

BATAVIA, 29 April 1865. (2116)

De Ondergeteekende, zich als **Expediteur** alhier gevestigd hebbende, beveelt zich aan voor het ONTVANGEN, INKLAREN en VERZENDEN van GOEDEREN, BEZORGEN VAN ASSURANTIEN, EFFECTUEREN VAN COMMISSIEN; alles tegen berekening van een zeer matig provenu. Het kantoor wordt gehouden in het Lokaal vroeger geoccupeerd door het Bataviaasch Praauwenveer.

(2181) A. AHLERS.

De ondergeteekende belast zich voortdurend met **Commissiën** op VENDUTIEN.

J. KLEIJKAMP,
(2088) *Gang Noordwijk.*

Let Wel!

De Heer **CARTER**, *Chirurg.-Dentist*, zal den **7den Mei** naar **Cheribon, Samarang, Soerakarta** en **Soerabaija** vertrekken, weshalve zij, die hem nog wenschen te raadplegen, verzocht worden zulks ten spoedigste te doen.

Rijswijk, bij WOODBURY & PAGE. (2108)

Geconsigneerden

van **00/1/50** **50 vaten Bier** aan order,

alhier uit *Rotterdam* aangebragt per het Nederlandsch schip *Baron van Heemstra*, Kapitein F. NEPPERUS, en afgescheept door P. J. HAVELAAR, Pzn., gelieven zich bekend te stellen bij de Agenten,

(2201) MACLAINE, WATSON & Co.

BOEKBINDERIJ

van

J. Geselschap,
(2185) *Tangkee.*

De bekende **Prestidigitateur Pedrojetti** heeft de eer het publiek bekend te maken, dat hij genegen is **partikuliere soirées** van **goocheltoeren** te geven tegen billijken prijs.

Adres *Molenvliet, Gang Deeleman* No. 11. (2165)

TH. GORS

recommandeert zich tot het geven van **Vuurwerken** bij Trouwpartijen, Verjaardagen of andere feestelijke gelegenheden.

(2140) Atelier *Molenvliet*, No. 12.

Let Wel!

De Ondergeteekende beveelt zich aan tot het **schoonmaken** van **Schutters-** en andere **geweren.**

R. E. NAN,
Kebon-Djeroek, achter de Gardoe,
(2164) in de Kampong.

The Auction and Commission Sale Rooms

of the Undersigned are situate next the Stores of Messrs. ADAM & Co.

William Henry Hall.

BATAVIA, 22 April. (2089)

Te Koop:

STOOM- en WATER-SUIKERMOLENS
van de LOWMOOR COMPANY.

Compleete ijzeren Waterwielen,
alsmede:

Suikerpannen

van verschillende dimensiën, en verscheidene waarlooze stukken voor LOWMOOR SUIKERMOLENS.

(2149) PITCAIRN SYME & Co.

Te Koop:

Het **Huis** aan het *Koningsplein*, weg naar *Parapattan*, bewoond door en te bevragen bij

(2090) O. VAN REES.

---

1 Junij disponibel:

de **Appartementen** links van het Hoofdgebouw, benevens nog **2 Kamers.**

(2186) CAVADINO.

KAMERS te verkrijgen

bij

Mevr. de Wed. FRANCIS,
(2142) *Koningsplein*, hoek *Gang Scott.*

Te Koop of te Huur:

Een BAD- en GEZONDHEIDS-ETABLISSEMENT.

Te bevragen met franco brieven onder Letter **P. P.** bij den uitgever dezer. (2091)

Te Huur tegen medio Mei a.s.:

Het **Locaal**, thans geoccupeerd door de Firma HAMACHER & Co. Te bevragen bij

(2092) Mr. H. KLEIN.

Te Huur:

Een ruim **Pakhuis** met **Zolder**, aan de *Groote Rivier*, Westzijde, te bevragen bij

(2113) B. KOPERSMIT & Co.

Te Huur:

Het **Huis** gelegen op *Pakembangan*, en toebehoorende aan Mevr. C. C. KING. (2143)

Te bevragen bij Mr. F. E. EMBRECHTS.

NIEUWE GENEESMIDDELEN

te KOOP

te ***Parijs***, 7 Rue de la *Feuillades*, bij de Heeren **GRIMAULT & Cie.**, *Apotheker.*

Oplosbare Phosphoszure IJzeroxyde van Dr. Leras. (2157)

Dit nieuwe staalmiddel bevat in vloeibaren toestand de hoofdbetanddeelen der beenderen en van het bloed. Volgens de in de hospitalen te Parijs plaats gevondene waarnemingen, overtreft dit middel de staal melkzure ijzer-, of ijzer-joduur pillen en geneest snel, en zonder verstopping te veroorzaken bleekzucht, maagziekten, slechte spijsverteering, bloedverarming, ziekten van vrouwen, kinderen, enz. Het is het beste toevoegsel tot levertraan, de voortreffelijkste gezondheidsbehouder in warme luchtstreken en voor zwakke of teringachtige gestellen.

Elixir van Pepsine tot bevordering der Spijsvertering.

Dr. CORVISART, Ridder van het Legioen van Eer en geneesheer van Z. M. den keizer der Franschen, is men de aanwending der Pepsine verschuldigd; het is het maagvocht, of veel meer het gezuiverde spijsverterings beginsel zelve. Wanneer, door eenige oorzaak, dit beginse- ontbreekt, heeft zulks slechte spijsvertering, gastrite, gastralgie, ontsteking der slijmhuid, der maag en ingewanden, oprispingen, slijmerigheid, anemie, verlies der krachten enz. ten gevolge. Het Pepsine elixes dat zich op de goedkeuring der geneeskundige faculteit der Parijsche Akademie grondt, overwint snel deze verschijnselen en doet di braking en bij zwangere vrouwen ophouden. (2158)

BORSTZIEKTEN.

Siroop van onderphosphorigzure Kalk.

Dit nieuwe geneesmiddel, hoogst aangenaam van smaak, onfeilbaar voor de genezing van hoest, verkoudheden, zinkingen, griep, borstontsteking is tevens het krachtigste heelmiddel voor tering. Het stilt de hoest, doet het nachtzweeten ophouden en de zieke verkrijgt spoedig de vorige gezondheid terug. (2159)

Plantaardige Inspuiting en Capsules van Matico.

De bladen van den MATICO, een peruaanschen boom, in bovengenoemden vorm bereid, genezen spoedig en onfeilbaar Gonorrhoe, zonder eenige vrees voor schadelijke gevolgen. De beroemde prof. RICORD te Parijs verwerpt thans alle andere middelen. De INJECTIE wordt aangewend bij pas ontstane, de CAPSULES bij meer verouderde of ingewortelde gevallen, die na het gebruik van Copaiva, Cubebe of Metaalaardige Inspuitingen zijn overgebleven (2160)

GEEN LEVERTRAAN MEER!!

Sirop de Raifort Iodé.

Volgens de verklaringen de geneesheeren in de hospitalen te Parijs en de goedkeuring van verschillende akademiën, wordt deze siroop met het beste gevolg in plaats van de levertraan aangewend, welke zij inderdaad verre overtreft. Zij geneest borst,- klier- en waterzuchtige ziekten, bleekzucht, verloren eetlust, reinigt het bloed en geeft kracht aan het gestel; in een woord zij is het krachtigste bekende bloedreinigingsmiddel, dat niet zoo als het potassium en ijzer-joduur de ingewanden of de maag verzwakt en voorde zegenrijkste werking op klierachtige kinderen heeft. Doctor Cazenave, van het hospitaal St. Louis te Parijs, schrijft dezen siroop hoog geschat aan. (2161)

DEPOTS:

W. LOONEN & Co., te *Batavia.*
G. WILCKE, „ „
B. OVERBEEK, „ *Soerabaija.*
M. BLOK & Co., „ *Cheribon.*
J. A. v. d. VOORT, „ *Tagal.*
SUTHERLAND voor *Macassar* en de *Molukkos.*

De Pillen van Holloway.

Beweging, zuivere lucht. Bij de talrijke bezigheden, die de meeste menschen dagelijks hebben, kunnen zij niet altijd beweging en zuivere lucht, zoo noodig voor de gezondheid genieten. Daarvan daan zooveel ziekten onder de studenten, klerken en ambachtslieden. Dat zulke lieden dan de pillen van Holloway beproeven. Deze zullen den kwijnenden omloop des bloeds verkwikken, en het geheele ligchaamsgestel regelen. Dewijl deze pillen voordeelig werken op het ligchaam en den geest, maken zij de beweging in de open lucht onnoodig voor het gestel De pillen van Holloway zijn ook wonderbaarlijk goed geschikt om alle gevallen van hypochonderie en zenuwongesteldheden te genezen, door welke kwalen het leven zoo onaangenaam wordt. Daar zij al de onzuiverheden doen verdwijnen, verzekeren zij de gezondheid.

Doosjes Pillen à *f* 1,—, *f* —3, en *f* 5,—.
Potjes Zalf à *f* 1,—, *f* 3,—en *f* 5,—.

Thans à contant te verkrijgen:

Te *Batavia*	bij S. B. VAN KLEEFF & Co.
„ „	„ VAN DER CRAB & Co.
„ *Soerabaija*	„ D. MAURITZ MARTENS.
„ „	„ J. J. VAN DEN MULJSENBERG.
„ *Probolingo*	„ ZIMMERMAN & Co.
„ *Banjoemaas*	„ M. S. CHERIMAN.
„ *Poerworedjo*	„ J. KALDEN.
„ *Djokdjokarta*	„ KOE DJAMBOE.
„ „	„ Wed. C. W. VAN LAAN.
„ *Soerakarta*	„ M. J. HANSSENS.
„ *Tagal*	„ Mevr. de Wed. VAN DORP.
„ „	„ A. J. VAN DER VOORT.
„ *Cheribon*	„ W. GALISTAAN
„ „	„ M. BLOK & Co.
„ *Buitenzorg*	„ A. J. VAN DER VOORT.
„ „	„ VAN DER CRAB & Co.
„ *Tjandjoer*	„ VAN DER CRAB & Co.
„ *Salatiga*	„ Q. M. B. REGENSBURG.
„ *Samarang*	„ G. C. T. VAN DORP, H. L. DE LYON, DE GROOT, KOLFF & Co., JOOSTEN & Co. en bij SOESMAN & Co.

(2093)

Vertrekkende Personen.

C. A. Herment verlaat tijdelijk Java. (2166)

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand MEI 1865, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 2den en 16den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar SOERABAIJA (regtstreeks), den 2den, 16den en 30sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA

naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BATAVIA (regtstreeks), den 9den en 23sten.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 15den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten

Nadere inlichtingen te bekomen **op de Stoombootkantoren in de Stad** bij W. CORES DE VRIES, te *Batavia* en *Soerabaija.* NIEUWVEEN en SCHUIJMER, te *Samarang.*

N.B. BRIEVEN en TELEGRAMMEN voor **Batavia** en **Soerabaija**, te adresseeren aan **W. Cores de Vries**, ter voorkoming van oponthoud. (3094)

Het Nederl. Clipperschip

Kosmopoliet II, Kapt. J. BOUTEN.

Dit nieuw gebouwd Clipperschip, op uitmuntende wijze ingerigt voor den overvoer van **Passagiers**, wordt alhier verwacht tegen medio JUNIJ, om zoo spoedig mogelijk de terugreis naar *Nederland* te aanvaarden.

Voor informatiën gelieve men zich te wenden tot *de Agenten,*

B. KOPERSMIT & Co.,
(2112) te *Batavia, Samarang* en *Soerabaija.*

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Geen algemeener klagt in Indië, speciaal op de hoofdplaatsen, dan die over gebrek aan gelegenheid tot uitspanning. De reiziger, die Batavia bezoekt, heeft zich vooral daarover te beklagen. Geen park, waarheen hem de ruischende muziek lokt, geen koffijhuis, om onder een glas Beijersch uit te rusten van de vermoeijenissen van den dag; niets, dat den vreemdeling zelfs in miniatuur de genoegens van het gezellige leven in Europa teruggeeft. Te vergeefs ziet hij uit naar eenig oord, om zijne vermoeide leden in den lommer van den klassieken, maar weinig lommerijken kokospalm uit te strekken, om door de beschouwing der natuur zich schadeloos te stellen voor het gemis van meer gezocht materiëel genot. En toch die absentie van gelegenheid tot uitspanning, zij bestaat slechts in schijn; hij, die eenigen tijd op Java's hoofdplaats heeft gewoond, wien het door dat verblijf reeds gelukt is, een tip op te heffen van de gordijn, welke de mysterien van het gezellige leven te Batavia verbergt, hij weet, dat op de hoofdplaats meer te zien en te genieten valt, dan hetgeen in de elken zaterdagavond met de dagbladen verschijnende „lijst van wekelijksche vermakelijkheden", wordt opgesomd. Den reiziger, die deze oorden bezoekt, den vreemdeling, die door de sprookjes van de pracht der Oost-Indische kompagnie gelokt wordt naar de „koninginne van het Oosten", wenschen wij een uitspanningsoord aan te wijzen, welks bezoek hem gewis niet zal berouwen.

Het is Dingsdagnamiddag. De Indische zon, nog met vollen gloed prijkende aan den helderen Oosterschen hemel, schiet hare stralen op het groene grasveld neder, waarop Batavia met trots wijst — het Koningsplein. Het is 3 ure. Geen menschelijk wezen, geene idyllische herderin met strooboedje en crinoline, ter nauwernood een bruinen koewachter met zijne grazende kudde, bespeurt ons oog

op de wijde vlakte. En toch, die stilte is bedriegelijk: zij schijnt slechts een contrast te willen vormen met de drukte en het gewoel, dat zich een uur later aan ons voordoet. Het slaat 4 ure. Een ander schouwspel vertoont zich aan ons. De rust, waarin het Koningsplein een uur geleden nog verkeerde, heeft plaats gemaakt voor eene Indische drukte. Elegante milords, kruipende huurwagens, bendies, karren en omnibussen, rijden door elkander en betwisten elkander eene plaats in de schaduw der tamarinde-boomen, welke het plein omgorden. Aangelokt door het schouwspel, dat hun te wachten staat, misschien ook door het vooruitzigt op verkoop, ziet men er den sesaté- en roedjak- verkooper, nedergehurkt bij zijne trofée van inlandsche lekkernijen. Koetsiers verlaten hunne wagens en verzaken hunnen pligt, om zich te vergasten op het spel, dat weldra een' aanvang zal nemen. Een geroffel, eerst onregelmatig, daarna meer gelijk, wordt aan de westzijde van het plein vernomen, en uit de laan van tamarindeboomen komen witte gedaanten te voorschijn.

Binnen een kwartier is de vertooning veranderd. Eene lange rij witte pantalons en buisjes (op den eersten oogopslag hansopjes) staat aan den zoom van het plein geschaard. Achter de sloot, vooruit het veld, geen terugtred is mogelijk. Cortes bij Vera Cruz moet in hetzelfde geval verkeerd hebben, toen hij, zijne schepen vernielende, zich allen terugtogt afsneed. Geen vreemdeling in de genoegens van Batavia, hoe scherpzinnig overigens ook (de vreemdeling namelijk) zoude in staat zijn, te berekenen, wat die lange witte rij te beteekenen heeft, indien niet de uitstekende bajonetten, niet gesproken van de martialiteit in een paar epauletten opgesloten, hun de krijgszuchtige bedoelingen der lange witte linie moesten verraden. Het is de schutterij van Batavia, de élite van hetgeen de hoofdplaats aan jeugd en kracht oplevert, de verdedigers van het vaderland — in tijden van rustige rust. Alle standen der Indische maatschappij — en zij heeft er zoowat — zijn daar vereenigd door den band van . . . . dwang, om zich te oefenen in de meest goedkoope en doelmatige manier om zijn evenmensch het licht uitteblazen, of fatsoenlijker uitgedrukt, om zich te oefenen in den wapenhandel ter verdediging van het lieve vaderland, dat voor de meesten geen vaderland is. Ziet, hoe zij, trotsch in het gevoel van verdediger en beschermer, eene passende militaire houding trachten aan te nemen; de pink op de naad van den broek, de cigaar nog even van den mond gebragt, een glaasje bier in de linie van bataille geledigd, en het vaderland kan over zijn burger beschikken. De stem van den kommandant: „mijne heeren, alsje blieft een beetje stilte", maakt een einde aan de geestdrift, die allen bezielt, en zich uitdrukt in spottend gelach en tallooze aardigheden.

Daar klinkt de eindsyllabe van het eerste kommando. Luitenant! roept een gewezen militair, thans in het burgerlijk leven overgegaan, en fourier bij de schutterij — Luitenant, u staat daar verkeerd; zoo is het goed; ik zal maar voorgaan, volg u nu maar met de rest, dan zal het wel gaan, en- marsch! klinkt het uit de keel van den fourier, terwijl de arme Luitenant, zonder eenig begrip van de manoeuvre, geduldig medeloopt. Daar beweegt zich de kompagnie, eerst met maagdelijke beschroomdheid en wantrouwen in hare schutterlijke capaciteiten; allengs komt meer moed, de bewegingen zijn vlugger, de geestdrift groeit aan, de gapingen tusschen de gelederen worden grooter. „We komen te laat", roept er een uit den hoop in angstvolle vertwijfeling uit; helaas! hij geeft daardoor het sein tot eene algemeene wanorde. De regtervleugel meent verkeerd gemanoeuvreerd te hebben, en tracht door een sukkeldrafje zijne fout te herstellen; het centrum weet niet, waarnaar zich te rigten, de een kiest den linker- anderen volgen den regtervleugel. Fatale zucht van den mensch, om partijen te vormen; menschen van gelijke politieke rigting vallen elkander verraderlijk af: van Zuijlen vindt, helaas! zelfs in de Bataviasche schutterij navolging. Halt! wordt er overal gekommandeerd. Halt! schreeuwt de fourier en tracht door de geestdriftigen in hunne vaart te stuiten, meer klem aan zijn kommando te voegen. Eindelijk zijn de witte gedaanten weder onbewegelijk geworden; slechts een paar bajonetten, welke in elkander zijn verward, en zich trachten los te wringen, breken de stilte af. Helaas! aan ons oog vertoonen zich de rampzalige gevolgen van politieke verdeeldheid en verraad. Zie dien schutter; zijn vaandel heeft hij gevolgd; trouw tot in den modder, was zijne leus; gelijk de stervende grenadier aan de oevers der Beresina, aanschouwt hij de treurige nasweeën van militaire wanorde. Zijn voorman is verdwenen; gebleven op het veld van verwarring; een vreemd gelaat, uit eene andere kompagnie afkomstig, heeft zijne plaats ingenomen, en blijft er bedaard staan, als ware hij steeds daar geweest. De eerste manoeuvre is op éclatante wijze uitgevoerd. Zij wordt eenige malen met meer of minder succès herhaald, afgewisseld door het schouder 't geweer, over 't geweer en zet af 't geweer: drie handgrepen, welke door herhaling zooveel mogelijk worden gevariëerd. Eindelijk komt men tot rust; geweren worden na vele vergeefsche pogingen aan rotten gezet; bier en wijn worden aangesproken, en een elegante polka van het krijgshafte muziekkorps verdrijft voor een half uurtje de herinneringen aan het doorgestane leed. Tot slot nog een kwartiertje gevariëerde handgrepen, zigtbaar of liever hoorbaar uit onregelmatig elkander opvolgende geluiden, voortgebragt uit botsingen der bajonetten, afgewisseld door hier en daar een gesmoorden vloek over getrapte teenen en daar slaat de trom den afslag. Een luid hoera gaat op, ten bewijze van de vreugde over den goeden afloop der exercitie; een smerige pantalon, een beetje hoofdpijn is alles wat overblijft. Een half uur later is alles tot de oude rust teruggekeerd, de zon heeft zich in het westen teruggetrokken, en de schemering bedekt met een donker floers het grasveld, dat zoo kort geleden nog een schouwspel aanbood, waardig om onder de genoegens van Batavia te worden gerekend.

Het bovenstaande schreven wij onder den indruk van de oefeningen, laatstleden Dingsdag door de Bataviasche schutterij op het Koningsplein gehouden. Hij, die toen zelf heeft medegeschutterd, weet, dat het tafereel, door ons van de schutterij opgehangen, niet overdreven is, en bij meer ernstige beschouwing aan waarheid zoude winnen, wat het thans aan spot zoude kunnen verliezen.

Hem, die aan de waarheid onzer voorstelling twijfelt, noodigen wij uit, den eerstvolgenden Dingsdag van nabij toeschouwer te zijn van de schutterlijke manoeuvres en schutterlijke tucht te Batavia. Bevangt hem niet de lust tot spotternij over hetgeen hij zien en hooren zal, voorzeker zal hem een woord van bitterheid ontvallen over de wijze, waarop de schutterlijke instelling wordt gehandhaafd. Meer dan eens heeft de Bataviasche schutterij in de dagbladen het onderwerp uitgemaakt van beschouwingen, welke eene verbetering der bestaande orde van zaken op het oog hadden. Veel is er reeds verbeterd, de zucht althans bestaat, om de schutterij aan haar doel te doen beantwoorden, getuige de oprigting der keurkompagnie; maar nog veel valt er te verbeteren, wil men van de schutterij een korps vormen, dat in tijd van nood goede diensten zal kunnen bewijzen. Waarin ligt dan de hoofdoorzaak van het kwaad? Wij noemen als zoodanig de keuze van hen, die met een goed voorbeeld dienen voor te gaan, door voldoende kennis hunner verpligtingen vertrouwen moeten schenken aan de onder hen gestelden en daardoor lust en liefde voor de schutterij moeten opwekken, in één woord — wij zeggen het zonder bijzondere personen op het oog te hebben — in de keuze der officieren. Waar de schutterij zoo slecht aangevoerd wordt als in een paar kompagniën gedurende de laatste oefening is geschied, kan men van haar niets beters verwachten. Te vergeefs zal de zoo ijverige kommandant zich zoo als laatstelijk ergeren over het tuchteloos gedrag en de volslagen onkunde van een paar kompagniën; vruchteloos zal hij dreigen met strafexercitie; hij zal geene goede schutters vormen, zoo lang de kiem van het kwaad niet is weggenomen, zoolang niet bij de benoeming van aanvoerders, met voorbijgang van persoonlijken invloed, of andere noodzakelijk geoordeelde hoedanigheden van een schutter-officier, hoofdzakelijk wordt gelet op lust en liefde voor de zaak en kennis minstens van de meest voorkomende militaire manoeuvres. De volijverige kommandant der Bataviasche schutterij zorge voor bekwame en ijverige officieren en flinke onderofficieren, en hij zal, ofschoon uit den aard der zaak in mindere mate dan bij den militairen stand, een esprit de corps zien ontstaan, dat in zijne gevolgen heilrijk zal zijn, en de moeite rijkelijk beloond zien, die hij zich voor de Bataviasche schutterij moet getroosten.

BATAVIA, 27 April 1865. B.

N. B. Niettegenstaande al hetgeen over dit onderwerp in de bladen is geschreven, hebben wij niet geaarzeld, onze kolommen voor dit stuk open te stellen, omdat de daarin vervatte beschouwingen telken jare nieuw voedsel vinden in de weinige regelmatigheid, waarmede de oefeningen der Bataviasche schutterij worden uitgevoerd.

Wij zijn het met den schrijver hierover eens, dat het gehalte van het kader bij de schutterij veel te wenschen overlaat: maar de vraag rijst, of daarin op den duur veel verandering zal te brengen zijn, vooral bij lieden wier beroep de beoefening der krijgswetenschappen niet medebrengt. Misschien deed men wel zoo verstandig, wanneer officieren en onder-officieren, alvorens tot dien rang te worden bevorderd, aan een streng onderzoek naar hunne bekwaamheden werden onderworpen. Het gevolg daarvan zou al ligt zijn, dat men gebrek aan officieren zou hebben; maar daaraan zoude men te gemoet kunnen komen door officieren uit het leger de schutterij te doen kommanderen. Ten aanzien der onderofficieren-instructeurs heeft men dien maatregel reeds genomen. En wij gelooven, dat die ook in dit geval goede vruchten dragen zou. Met kundige officieren uit het leger zal de schutterij beter aan hare bestemming beantwoorden, dan wanneer men zich angstvallig vasthoudt aan den stelregel, dat alle officieren uit de gelederen van het korps zelf behooren voort te komen.

Maar men vergete niet, dat de grootste hinderpaal, die der schutterij steeds in den weg zal staan, gelegen is in de weinige ambitie, die bij velen in het korps bestaat. De meesten worden tegen hun wensch ingelijfd, dienen met wêerzin, ja streven dikwijls naar bevordering, om ontslagen te worden van den last om het geweer te moeten dragen. Doelmatiger kleeding, betere bewapening voor het geheele korps, de mogelijkheid, om zich te ververschen, of althans in veldfleschen verfrisschingen mede te nemen, en vooral goede leiding, verscheidene andere verbeteringen kunnen te dien aanzien nog worden ingevoerd, die goede vruchten zouden dragen.

De telken jare terugkeerende wanorde in de exercitiën is zeker een groot gebrek, en welk nut men in tijd van nood van onze schutterij zou kunnen trekken, zooals zij thans is zamengesteld, erkennen wij niet in te zien.

(Red.)

BENKOELEN, 28 Maart 1865.

ORDE.

V.

Nadat ik zoo veel aftekeuren heb gehad in de vier groote rijken van het vaste land van Europa, stap ik met genoegen naar Engeland over, om daar met welgevallen waar te nemen, hoe de toepassing der beginselen, welke ik als de eischen eener goede maatschappelijke inrigting op den voorgrond heb gesteld, ware grootheid brengt. Dáár wordt mijne overtuiging versterkt, dat zij, die meenen dat de toepassing der eeuwige grondwet op den duur onvermijdelijk welvaart en grootheid moet voorbrengen, geene ijdele theorie koesteren, geene utopie najagen, en eindelijk, dat de mensch, met zijne goede en kwade eigenschappen, volkomen geschikt is voor de vorming van een maatschappelijken toestand *van orde in den waren zin*

Zonder ons in te laten met de bijzondere omstandigheden, die de toepassing dier beginselen in Engeland bijzonder hebben begunstigd; zonder af te dingen op de waarde van opmerkingen als deze: dat Engeland veel van zijne grootheid heeft te danken aan zijne bijzondere ligging, willen wij slechts opmerken, dat ook weder andere landen natuurlijke voordeelen bezitten, die Engeland mist. Het is van de ander zijde een bewijs voor de kracht en de ontwikkeling van een volk, dat het voordeelen van gunstige omstandigheden weet te verkrijgen en te behouden. Ook zal men welligt aanvoeren, dat het Anglo-Saksische ras een bij uitnemendheid krachtig en energiek volk levert, — dit is ongetwijfeld waar, maar wij stellen dat volk ook niet tegenover Negers of Hottentotten, om eene vergelijking te maken.

Hoe het ook zij, het is een feit, dat in Engeland geheel en al de individu de moteur en ziel der maatschappij is. De staat is daar bij uitnemendheid eene vereeniging van individuën. De gunstige toestand heeft niet zoo zeer alléén zijnen oorsprong in de liberale staatsregeling, waarin verscheidene andere staten voor genoemd rijk niet behoeven onder te doen, maar zoo wel in de innige overtuiging van het algemeen, welke die staatsregeling steunt, als in de bij uitstek negatieve rigting der Regering naar binnen.

Daar het volk geheel en al aan zich zelf overgelaten is in de ontwikkeling van zijne hulpbronnen en van zijne nijverheid, is daarin geene stagnatie te vreezen, welke in andere landen voortgebragt zoude worden door het onvermogen der regering, om op de gewone wijze het beschermen en aankweeken der nijverheid voort te zetten.

Om kort te gaan, het is het heerschende begrip van *self-government*, dat den grondslag uitmaakt van Engelands grootheid, van den rijkdom zijner burgeren.

Teregt is men zóó anstvallig het beginsel van het *laissez faire* prijs te geven, dat menige zaak, die door regtstreeksche tusschenkomst van de regering belangrijke en nuttige verbeteringen zou kunnen ondergaan, wacht op het initiatief van den individu, die ten slotte dan ook niet uitblijft.

En wanneer in Frankrijk de krachtige wil van den keizer het land heeft overdekt met spoorwegen en telegrafen, is in Engeland veel meer te dien opzigte tot stand gebragt zonder eenige bemoeijing van de regering.

Iedere stem van de grootsche gewrochten der nijverheid in Engeland getuigt van de kracht van den individu: in Frankrijk daarentegen bijna altijd van het alvermogen der regering.

Daarom doet het zien dier gewrochten oneindig meer genoegen in Engeland dan in Frankrijk.

Ofschoon het dan waar is, dat de grootheid, die de Engelsche maatschappij ons te aanschouwen geeft, meer dan overal elders de voorwaarden van *duurzaamheid* bezit, mag het niet worden ontkend, dat ook zij eene kwetsbare plek heeft.

Een land, dat, als Engeland, in het bezit is van uitgestrekte koloniën, heeft onvermijdelijk een goed deel van zijne grootheid te danken aan het beginsel of liever middel, dat eertijds de grootheid van het Romeische rijk heeft voortgebragt, en draagt dus evenzeer de kiemen van het verderf in zich.

Het ligt geheel buiten ons doel na te gaan, in hoeverre de heerschappij der Europeanen in andere werelddeelen nuttig is voor het menschdom, door dat zij medewerkt tot verspreiding der beschaving, tot bevordering der algemeene ontwikkeling. Wij hebben hier slechts nategaan, welken invloed het bezit van koloniën voor een land kan hebben.

Worden zij beschouwd als *wingewesten*, van wier bewoners een zekere schatting wordt geheven, niet zoo zeer om de kosten van het bestuur te dekken, maar vooral ten voordeele van het moederland, dan kan de grootheid van dat moederland, voor zoo verre zij een gevolg is van die schatting, niet beschouwd worden op een stevigen grondslag te steunen, zij loopt gevaar vernietigd te worden of eene groote vermindering te ondergaan, zoodra het overwonnen volk sterk genoeg is, om het juk der overwinnaars af te schudden, en niemand zal het betwijfelen, dat dit vroeg of laat *moet* gebeuren.

Is de verhouding tusschen het moederland en de koloniën echter zoodanig, dat aan hare bewoners geene andere lasten worden opgelegd, dan volstrekt noodig is voor de bekostiging van het plaatselijk bestuur; dat de nijverheid en de ontwikkeling van het moederland langzamerhand door de werking van den individu in de koloniën worden overgebragt; dat alzoo hun productief vermogen en de rijkdom van de bewoners der koloniën worden verhoogd, en eindelijk, dat de individuën, zoowel in het moederland als in de koloniën, wederkeerig meer en meer voordeel trekken door de ruiling, welk zich als een noodzakelijk gevolg van het voorgaande, moet ontwikkelen; — is de verhouding zoodanig, dat niet regtstreeks de staat, maar de individu voordeel trekt uit de koloniën; dat zij de betrekkingen begunstigt, die onder eene eigene onafhankelijke regering welligt *niet* of veel langzamer tot stand zouden komen; — in één woord is de strekking van het Europeesch bestuur, om de koloniën zoo veel mogelijk tot zelfstandige staten op te leiden, dan is de toekomst van het moederland beter verzekerd, omdat eene eventuele afwerping van het gezag geen invloed zal hebben op de betrekkingen tusschen de individuen van beide landen, dewijl wederkeerig gelijke behoeften, gelijke belangen bestaan tot het voortzetten dier betrekkingen.

Engeland trekt oneindig meer voordeel van zijne betrekkingen met de vrije Noord-Amerikaansche staten, dan toen het deze als zijne bezittingen mogt beschouwen. En wanneer morgen aan den dag Canada en de Australische bezittingen zich van het moederland afscheiden, dan zal dit daardoor geene schade lijden, omdat de betrekkingen der Engelschen met die landen dezelfde zullen blijven als thans, of nog zullen toenemen.

Indien het dan waar is, dat een land zich gelukkig mag rekenen, wanneer zijne bewoners rijkdom en welvaart genieten, *zonder koloniën*, toch zal het van de andere zijde erkend moeten worden, dat een land, hetwelk *koloniën* bezit, met vertrouwen de toekomst kan afwachten, als de strekking der koloniale politiek is, de bezittingen tot zelfstandige staten op te leiden, de ontwikkeling der bewoners te bevorderen en van elk voordeel af te zien, dat niet verkregen wordt door de pogingen van de individuen van het moederland, *in vrije mededinging met de bewoners van andere landen*.

Ongetwijfeld is in het algemeen de strekking van Engelands koloniale politiek, die denkbeelden te verwezenlijken, en daarmede wordt de kwetsbare plek van de grootheid van dat rijk langzamerhand weggenomen.

Wat ons dierbaar vaderland betreft, ik behoef mijne landgenooten er niet op te wijzen, hoezeer wij vele landen vooruit zijn in ware ontwikkeling.

Niemand zal echter ontkennen, dat nog vele verbeteringen zijn aan te brengen, nog vele beletselen moeten weggeruimd worden, die het menschelijk doen belemmeren.

Laat ons dus niet stil blijven staan, maar voortdurend streven naar ontwikkeling van den individu en algeheele toepassing van het *laissez faire*.

Wat wij bij Engeland ten opzigte van koloniën opgemerkt hebben, is evenzeer geldig voor ons land, dat zijn rijkdom voornamelijk aan overzeesche bezittingen te danken heeft.

Laat ook bij ons de koloniale politiek meer en meer de strekking verkrijgen, de voordeelen voor Nederland slechts te doen bestaan *in de vruchten der individueele pogingen zonder regtstreeksche inmenging der Regering*, — de koloniën tot zelfstandige, beschaafde staten op te leiden, waarvan de eerbiediging *der natuurlijke regten van den mensch* de grondslag uitmaakt.

Ongetwijfeld moet acte genomen worden van den bestaanden abnormalen toestand, die op eene geheel directe wijze aan den staat voordeelen van het bezit der koloniën verzekert. Langzamerhand moet dat *direct* voordeel van den staat overgaan in een *indirect* voordeel, dat zijne bron heeft in de voordeelen van de individuele pogingen der Nederlanders, *in vrije mededinging met de bewoners van andere landen*. Acte *moet* er genomen worden van het bestaande, wij zeiden het reeds vroeger, en het is ten volle toepasselijk, niet door geweldige revolutiën komt men van *wanorde* tot *orde*, maar door eene geleidelijke en voorzigtige wijziging en opheffing van hetgeen den abnormalen toestand schraagde.

Niet geweldig afbreken, maar ook *geen angstvallige eerbied voor het bestaande gebouw*, want beide uitersten zouden even noodlottig zijn voor het vaderland. Men kan hier zeer goed en veilig zijn koers zetten tusschen Scylla en Charybdis.

Vergeef mij, geachte lezer! dat ik een woord heb willen meespreken over koloniale zaken, zonder eene zoogenaamde specialiteit te zijn of ooit in Indië vertoefd te hebben. Ik heb slechts gesproken over algemeene beginselen, die altijd en overal van kracht zijn; ik heb het gezegd, *acte* te nemen van bestaande toestanden; de keuze der maatregelen tot eene geleidelijke verbetering in de verhouding tusschen moederland en koloniën laat ik gaarne aan meer bevoegden over.

Wanneer echter de algemeene beginselen, die ik boven ontwikkeld heb, voor onze koloniën volstrekt ontoepasselijk verklaard worden, dan heb ik als mensch en Nederlander het regt daartegen op te komen, *al ben ik nooit in Indie geweest*.

Ik doe zulks met hetzelfde regt, waarmede ik hem zoude tegenspreken, die wilde beweren, dat in Indie de val der ligchamen niet aan dezelfde natuurwet is onderworpen als in Europa, al heb ik ook nooit een steen of wat ook in Indië zien vallen.

En zoo is dan, waarde Heer Redacteur! zoo ik meen, in het vorenstaande duidelijk en afdoende aangetoond, wat *orde* is *in den waren zin* op staathuishoudkundig en maatschappelijk terrein, en dat alleen op zulk eene *orde* kan gegrondvest worden een duurzaam goed stelsel van Bestuur, terwijl in het historisch overzigt van zoo vele landen ten overvloede blijkt, dat overal waar die *orde* ontbrak — jammer, ellende en armoede, — overal waar die *orde* bestaat: rijkdom en grootheid gevonden worden.

Het behoeft geen verder betoog, dat zulk eene *orde* in Nederlandsch-Indië nog niet bestaat, maar wel *wanorde* hier in de maatschappij heerschende is.

In het voorgaande is duidelijk aangewezen, waaraa[n] *wanorde* is te herkennen, en *hoe orde* moet verkregen wo[rden.]

Ook erkennen zoo wel reactionairen als conservatieve[n een]mondig, dat er regeling en ordening in Indie noodig i[s, ter]wijl de Minister van koloniën het onverholen heeft e[rkend] in de zitting der Staten-Generaal van 11 Januarij 1[8..] dat het hier bestaande stelsel van bestuur een vicieus stels[el is.]

Zulks vaststaande ligt voor de hand het wenschelijk[e en] noodzakelijke, om de bestaande *wanorde* wegtenem[en] en *orde in den waren zin* in de plaats te stellen. [Nie]maand zal zulks tegenspreken.

Blijft alzoo alleen over de vraag: is het tijdstip, [om] die metamorphose te bewerkstelligen, reeds daar, of is er nog lange tijd van voorbereiding noodig. Zi[j de] beslising daarvan overgelaten, met vertrouwen en b[e]ting overgelaten aan de wijsheid der Indische Rege[ring] en van den Minister van kolonieën, die van alle Indi[sche] zaken uit den aard der zaak het best ingelicht, het best daarover kunnen oordeelen.

Beide toch gaven reeds zoo veel blijken van de besta[ande] *wanorde* te willen wegnemen, en te willen heenvoeren [tot] *orde in den waren zin*, dat is den Inlander en b[ewo]ner dezer gewesten terug te brengen tot hunnen natuu[rlij]ken toestand; — beide toonden zoo duidelijk niet te wi[llen] geweldig afbreken, maar ook *geen angstvalligen eerbied koesteren voor het bestaande gebouw*, dat rustig af[wacht] wat geschieden zal zoowel door burgerpligt als door billijkheid gevorderd wordt.

Eindigen wij dus slechts met den wensch, dat de [tijd] niet verre meer af behoeve te zijn, dat de grondwet [der] sociale en morele wetten voor alle landen, welke vasts[telt] het aangeboren regt van den mensch op een *geheel bezit van zich zelf en van zijn eigen product*, ook [zoo]dra in deze gewesten zal kunnen worden ingevoerd, [in] de volle overtuiging, dat al wat van die grondwet afw[ijkt,] is in strijd met *orde*, is bepaaldelijk *wanorde*; — en bov[en]al, dat nimmer in de geschiedrollen van Indië zal behoe[ven] aangeteekend te worden: op zeker tijdstip wilde [m]en die grondwet invoeren, maar *te laat!*

VERAX.

Nederlandsch-Indië.

BATAVIA.

Officieel wordt thans in de *Javasche Courant* medegede[eld,] dat de veelbesproken verkoop van suikerriet in Tagal geen vo[ort]gang zal hebben.

Door de firma's A. van Hoboken & Zonen te Rotterd[am,] Reynst & Vinju te Batavia en Anemaet & Co. te Soerab[aija] is een request aan de Regering ingediend, waarbij zij vra[gen] een concessie voor 10 jaren tot het aanleggen en exploite[ren] van eene stoomcommunicatie tusschen het eiland Java, (Ba[ta]via) via Timor Koepang, en Kaap York naar Brisbane en Sid[ney] maandelijks vice versa, en 2°. gedurende hetzelfde tijdrak [de] toezegging eener subsidie in geld ten bedrage van *f* 100,0[00.] In ons eerstvolgend nummer zullen wij nadere bijzonderhe[den] nopens deze aanvraag vermelden.

Wij hebben met genoegen vernomen, dat de Minister v[an] Kolonien van zijne belangstelling in de aanstaande Nijverhei[ds]tentoonstelling heeft doen blijken door bij een vleijend sch[rij]ven twee gouden medailles ter beschikking der commissie [te] stellen.

Men schrijft ons van **Serang**, dd. 29 April. Heden vereenig[den] zich de ingezetenen van Bantam aan een afscheidsdiner ter e[ere] van den aftredenden Resident O. van Polanen Petel en famil[ie.]

In onderscheidene toasten werd zijn onvermoeide ijver v[oor] den bloei der Residentie *Bantam* herdacht, maar bovenal h[et] bekende aangename verkeer in zijn huisselijken kring, die t[en] allen tijde voor ieder toegankelijk was, hoogelijk geroemd.

30 April. Heden had de plegtige overgave van het bestuur pla[ats] van den aftredenden Resident aan den nieuw benoemden J. [...] van der Palm, laatstelijk Adsistent-Resident van Sidho-ard[jo.]

Afloop der op Zaturdag den 29 April gehouden veiling v[an] vastigheden:

a. Voor rekening des faillieten boedels van den Chinees O[...] Jongsieuw:

Het perceel, gelegen aan de Beurs (Stadswal), verpondi[ng] No. 9485, getaxeerd op *f* 9,000.—, zijnde een erf, bebouw[d] met een steenen pakhuis met pannen gedekt, kooper Lie Tian [...]bouw voor *f* 14100.—

b. Voor rekening des boedels van wijlen de Chinesche vrou[w] Kwee Pengnio:

1. Het perceel, gelegen aan de Zandzee, verponding N[o.] 34, getaxeerd op *f* 1.440.—, zijnde een erf, bebouwd met e[en] steenen huis met pannen gedekt.

2. Het perceel, gelegen aan de Zandzee, verponding N[o.] 2267, getaxeerd op *f* 1,200.—, zijnde een erf, bebouwd m[et] een steenen huis met pannen gedekt.

3. Het perceel, gelegen aan de Zandzee, verponding N[o.] 1179, getaxeerd op 1,200.—, zijnde een erf, bebouwd met e[en] steenen huis met pannen gedekt.

Deze drie perceelen worden gezamenlijk verkocht, koop[er] Mr. R. V. Heijliger voor *f* 2,150.—

4. Het perceel, gelegen aan de Maleische Graeht, verpo[n]ding No. 6028, getaxeerd op *f* 600.—, zijnde een erf, bebouw[d] met een steenen huis met pannen gedekt, kooper Tan Itlo[...] voor *f* 450.—

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia,

VAN 30 APRIL TOT 2 MEI 1865.

HOTEL DES INDES. Le Bron Vexela, Westerouen va[n] Meeteren, de Bruijn, Verheggen, Binkes, van Doorn, Bunnin[g] Land, Schmidt auf Altenstad, Lijcklama à Nijeholt, Karsen Buijskes, van de Reede. — D'Amecourt, van Muchen, Ellis van Rio-Janeiro. — Dircks, van Menado. — Vogel, van Molu[k]kos. — A. Montclar, van Soerabaija.

MARINE-HOTEL. Vahz, van Rio-Janeiro. — A. F. Po[...]blon, E. Maffichioli, van Samarang. — Lt. ter-zee Uhlenbeck van de Reede.

JAVA-HOTEL. Wielema, van Amsterdam. — L. Barfos e[n] Echtg., van Copenhagen. — G. W. Kopperman, van Bushire. — Mejufvr. de Meer, van Buitenzorg. — Baumuller, v. Salatiga. — J. W. G. Linck, van Soerabaija. — K. M. Verloop en familie v. Weltevreden. — L. F. Boers, van Samarang.

Aangekomen en Vertrokken Passagiers te Batavia

Met het Amer. schip *Memnon*, gez. Freeman, de heer Ric[h]more, van Boston.

Met het Zweedsch schip *Fanny*, gez. Wulff, de heeren Ma[l]kolm, Suckias, Haye, Hosep, Mackintosh en Chabas, va[n] Bushire.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Padang*, gez. Vogel, de heere[n] Tissot, Boers, v. Dompseler, echtg. en 3 kinderen, Maniku[s,] Meijer en Echtg., Cook, Montclar, Koot, Demetrius, Buijs, Ankersmit, Smissaert, de Riemer, Rappart, Maficioli, Po[...]blon, v. der Zijll, Bornmuller, Luik, Veit, Raeth, Me[j.] Michielsen, benevens Z. M. troepen, v. Soerabaija en Samarang.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Singapore*, gez. Munnich, d[e] heeren Lawick van Pabst, van Leeuwen, van Oven, Beth, Smit, Chavannes, de Vries, Goudswaard, Mej. Beers, Mej. o[p] de Laij, 2 dames Kleijn, benevens Z. M. troepen, n. Soerabaija.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Oenarang*, gez. v. Koningsfeldt, de heeren Vrancken, Abercron, van Maanen en familie, Ca[...]sembroot, Marten, echtg. en 3 kinderen, Troostenburg de Bruijn en familie, Mathiessen en familie, Nije, Rietmeijer, Meijer, Clark, Rolufs, Mejufvr. Jasper, benevens Z. M. troepen, naar Muntok, Riouw en Singapore.

BIJVOEGSEL

VAN DEN

JAVA-BODE,

van Woensdag 3 Mei 1865, No. 35.

Batavia. — De Minister van Koloniën heeft aan de Indische regering mededeeling gedaan van een schrijven van den Nederlandschen gezant te Constantinopel, dd. 17 Februarij jl., waaraan de volgende bijzonderheden worden ontleend omtrent de telegrafische gemeenschap tusschen Europa en Britsch-Indie.

Er bestaan tegenwoordig drie telegrafische lijnen, welke eene regtstreeksche gemeenschap tusschen Europa en Britsch-Indië daarstellen, namelijk:

1o. de Russische lijn, welke door Kaukasië over Tiflis, Tauris of Tebris, tot Teheran loopt;
2o. de zoogenaamde Britsche lijn, welke van Bagdad over Teheran, Ispahan en Chiraz tot Buchire loopt;
3o. de Turksche lijn, welke van Bagdad over Bossoreh naar Buchire loopt;

Van Buchire, de plaats waar de twee laatstbedoelde lijnen zich met elkander verbinden, ligt een telegraaf-kabel tot Bombay.

De Britsche lijn, hoezeer geheel voltooid, is echter nog niet in werking. Intusschen heeft de gouverneur van Bagdad, Namik Pacha, met veel voortvarendheid de voltooijing bevorderd van de Turksche lijn van Bagdad over Bassoreh naar Buchire. Die lijn is dan ook reeds sedert eenigen tijd voltooid. Naar men zegt, kostte een berigt van 20 woorden, van Londen naar Bombay langs de Turksche lijn verzonden, 150 franken.

Bali, *Boleleng* (Maart). — De gezondheidstoestand der bevolking liet gedurende deze maand niets te wenschen over. De te veld staande padie beloofde een goeden oogst, zoo ook de koffij. Met den oogst van laatstgenoemd gewas werd een begin gemaakt. De handel begon weder levendiger te worden. Er kwamen aan: 4 Eur. get. vaart., metende te zamen 146 lasten, 72 Inl., te zamen $323^{24}/_{30}$ kojang, 5 chinesche jonken, te zamen $68^1/_2$ last. Daarentegen vertrokken: 8 Eur. get. vaart., metende te zamen 271 lasten, 68 inl., te zamen $279^6/_{30}$ kojang, 5 chinesche jonken, te zamen $45^1/_2$ last, benevens eene Lomboksche praauw, metende 2 kojangs. Er werd ingevoerd voor eene waarde van ƒ 97.009:25, en uitgevoerd voor ƒ 100.965:53 aan handelsartikelen.

De marktprijzen der stapelprodukten waren, als volgt: witte rijst, per pikol ƒ 8.—, tabak, per pikol ƒ 25.—, koffij, per pikol 33.—, klappernoten de 1000 stuks ƒ 30.—. Gevaccineerd werden 106 jongens, en 119 meisjes.

(*Jav. Ct.*)

Soerabaya, 26 April. Wij vernemen, dat kapitein Ermeling binnen kort naar Grissee vertrekt om voor goed met de artesische putboring aldaar te beginnen. Wij verwachten, dat er iets goed uit de handen van dien hoogst bekwamen genieofficier zal te voorschijn komen.

(*Soer. Ct.*)

Officiëele Berigten.

Bij Koninklijk besluit van den 31sten Januarij 1865, no. 82, is de met verlof in Nederland aanwezige Oost-Indische ambtenaar P. Knuttel Dzn., laatstelijk tweede kommies bij de algemeene rekenkamer in Nederlandsch-Indie, op verzoek, eervol uit 's lands dienst ontslagen, met toekenning van pensioen.

Bij Koninklijk besluit van den 10 Februarij 1865, no. 50, is de majoor der infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië, met verlof in Nederland, K. G. Fritzen, op verzoek, eervol uit Z. M. militaire dienst ontslagen, met toekenning van den rang van luitenant-kolonel en pensioen.

Bij Koninklijk besluit van den 14 Februarij 1865, no. 68, is de tweede luitenant W. G. Teunissen, van het 7de regiment infanterie, in rang en ancienniteit overgeplaatst bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië.

Bij beschikking van Zijne Excellentie, den Minister van Koloniën, van den 16den Februarij 1865, La. Apz, no. 20, is de civiele ingenieur A. J. P. Saaijmans Vader gesteld ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures W. F. Hoogeveen.
Uit 's lands dienst, de klerk ter algemeene sekretarie A. E. Townsend.
Eervol, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de tweede kommies op het residentie kantoor te Soerabaija D. A. L. Berrettij.

Ontheven:

Op verzoek, eervol, van de verdere waarneming der civiele geneeskundige dienst en het opzigt der vaccine in de residentie Madioen, C. L. van der Voort.

Ingetrokken:

Op verzoek, het aan J. C. Weijdemüller, laatstelijk havenmeester, tevens ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Tjilatjap (Banjoemaas) verleend tweejarig verlof naar Nederland; zijnde hij gesteld in het genot van wachtgeld.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland aan den assistent-resident te Soerakarta R. C. van Prehn Wiese.
Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kommies op het residentie-kantoor te Riouw J. P. Hees.

Benoemd:

Tot advokaat en prokureur bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië mr. J. J. A. Schill.
Tot assistent-resident van Japara (residentie Japara), de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures J. F. Haase.
Tot buitengewoon omgaand-regter in de vijfde afdeeling, het lid in den raad van justitie te Samarang mr. W. de Gelder.
Tot griffier bij den buitengewonen omgaanden-regter in de vijfde afdeeling, mr. W. F. de Vogel, laatstelijk die betrekking als in kommissie vervullende.
Tot eersten kommies op het parket van den prokureur-generaal bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, de griffier bij den landraad te Batavia mr. M. C. Piepers.
Tot kommies bij het bestuur over het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, te tweede kommies bij de algemeene boekhouding bij de direktie van financiën, C. Verdoorn.
Tot kommies-boekhouder bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Pasoeroean, de ambtenaar op wachtgeld J. C. Meijer, laatstelijk derde kommies bij de algemeene rekenkamer.
Tot kommies op het residentie-kantoor te Riouw, de ambtenaar op onderstand L. K. van Swieten, laatstelijk waarnemend tweede kommies op het kantoor van den assistent-resident van Benkoelen.
Tot tijdelijk griffier bij den landraad te Salatiga (residentie Samarang), de eerste klerk ter griffie van het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, H. van Weerden.
Tot onder-kommies der eerste klasse bij de recherche te Soerabaija, de kommies ten burele van den kontroleur der inkomende en uitgaande regten te Soerabaija J. C. Pheffenkorn.
Tot tijdelijk kommies ten burele van den kontroleur der inkomende en uitgaande regten te Soerabaija, de kommies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Sampang (Madura) J. F. V. A. Lincklaan Ariens.
Tot kommies bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Padang (Sumatra's Westkust), de ambtenaar op onderstand L. H. Marx, laatstelijk kommies op het bureau van den assistent-resident van Priaman (Sumatra's Westkust),

MAGTIGING VERLEEND:

Tot de uitreiking aan den op verzoek, eervol uit Z. M. militaire dienst ontslagen officier van gezondheid der tweede klasse J. M. C. E. Le Rutte, van eene akte van toelating tot uitoefening der genees- en heelkundige praktijk te Djokdjokarta.

Gesteld:

Ter beschikking van den direkteur der kultures, de ambtenaar der tweede klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indië A. J. Vintcent.

Goedgekeurd:

dat door den Resident der Zuider en Ooster-afdeeling van Borneo.

BIJ DE SUB-KOMMISSIE VAN ONDERWIJS TE BANDJERMASIN.

Is Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek als lid P. G. A. Anemaet, luitenant-kolonel der infanterie, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezen diensten.

Is Benoemd:

Tot lid F. G. Hoffmann, luitenant-kolonel der infanterie, militair kommandant aldaar.

Door de hieronder genoemde autoriteiten zijn de volgende beschikkingen genomen:

Door de Hoofd-kommissie van onderwijs in Nederlandsch-Indië, gedurende de maand Maart 1865.

Benoemd:

Tot derden onderwijzer aan de gouvernements eerste lagere school te Samarang, J. W. P. Rasers, tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van tweeden onderwijzer aan de gouvernements derde lagere school aldaar.
Tot onderwijzer aan de gouvernements lagere school te Japara, de onderwijzer op wachtgeld J. H. Toorop, laatst onderwijzer aan de gouvernements lagere school te Wonosobo (residentie Bagelen).
Tot eersten onderwijzer aan de gouvernements eerste lagere school te Djokdjokarta, de derde onderwijzer aan de gouvernements eerste lagere school te Weltevreden A. J. L. Lempe.
Tot derden onderwijzer aan de gouvernements eerste lagere school te Weltevreden, de derde onderwijzer aan de gouvernements derde lagere school aldaar G. ter Marsch.
Tot derden onderwijzer aan de gouvernements derde lagere school te Weltevreden, de onderwijzer aan de gouvernements lagere school te Muntok (eiland Banka) A. F. Hillebrand.
Tot onderwijzer aan de gouvernements lagere school te Muntok (eiland Banka), de onderwijzer voor de Oost-Indische dienst J. Dekker, tijdelijk werkzaam aan de gouvernements tweede lagere school te Weltevreden.

Door den Direkteur der produkten en civiele magazijnen, gedurende de maanden Maart en April 1865.

BIJ DE AFDEELING TELEGRAFIE.

Overgeplaatst:

Van het telegraaf-kantoor te Magelang naar dat te Madioen, om als chef van dat kantoor op te treden, de telegrafist der derde klasse J. Keilman.
Van het telegraaf-kantoor te Madioen naar dat te Banjoewangi, om als chef van dat kantoor op te treden, de telegrafist der derde klasse C. F. Renoult.

Door den Direkteur der burgerlijke openbare werken, gedurende maanden Maart en April 1865.

BIJ DE OPENBARE WERKEN.

Afdeeling Mijnwezen.

Benoemd:

Tot voorman en als zoodanig geplaatst bij de mijnbouwkundige dienst op Banka, om werkzaam te zijn onder de bevelen van den eerst-aanwezenden mijn-ingenieur in die residentie, de gewezen tijdelijke voorman bij het mijnwezen J. Herkendell.

Door de Algemeene Rekenkamer, gedurende de maand Maart 1865.

Bevorderd:

Tot eerste klerken bij de algemeene rekenkamer, de klerken dier kamer L. M. Obdam en W. A. Evers.

Door den Resident der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, gedurende de maand Maart 1865.

Benoemd:

Tot posthouder aan de Kweën, tevens opziener der rijst-kultuur, de klerk op het residentie-bureau te Bandjermasin, J. F. Pereira.

Door den Assistent-Resident van Benkoelen, gedurende de maand Februarij 1865.

Benoemd:

Tot eersten klerk bij den gezaghebber te Manna, de klerk op het assistent-residentie kantoor te Benkoelen J. W. F. de Windt.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den luitenant-kolonel der infanterie A. de Veer de Rochemont.
Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den majoor der genie en sappeurs A. W. Egter van Wissekerke.

Benoemd:

Tot plaatselijk adjudant te Samarang, de eerste luitenant D. L. de Rochemont, van het garnizoens- bataillon van Banka, zullende hij als zoodanig worden gevoerd „ à la suite" van zijn wapen.

Goedgekeurd:

dat door het Militair Departement

Zijn Geplaatst:

GENEESKUNDIGE DIENST.

Bij de geneeskundige dienst van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de officier van gezondheid der tweede klasse J. L. de Jeeger, vooralsnog ter beschikking te Batavia.

INFANTERIE.

Bij het subsistenten-kader te Batavia, de eerste luitenant G. C. E. van Daalen, eervol ontslagen adjudant bij den militairen kommandant van Celebes en onderhoorigheden.
Bij het 5de bataillon, de kapitein J. C. Hamakers;
Bij het 11de bataillon, de tweede luitenants A. W. Constant en V. A. Hofman;
Bij het 16de bataillon, de tweede luitenants J. C. F. Schoggers en C. van Vleuten;
eerstgenoemde onlangs uit Nederland van verlof teruggekeerd, en de overigen van daar aangekomen, als bestemd voor de dienst hier te lande.

Zijn gesteld:

GENERALEN STAF.

Op non-aktiviteit, de onlangs uit Nederland van verlof teruggekeerde majoor D. Maarschalk, als zijnde voor als nog overkompleet in zijnen rang bij zijne dienst.

INFANTERIE.

Op non-aktiviteit, de tweede luitenant M. W. van Daalen.

Zijn Overgeplaatst:

MILITAIRE ADMINISTRATIE.

Als onder-intendant der tweede klasse, de kapitein-kwartiermeester F. A. P. J. Hees.
Als adjunkt-intendant, de eerste luitenant-kwartiermeester J. S. Diephuizen.
Als adspirant-intendant, de tweede luitenants-kwartiermeester F. E. Muller en C. F. Reisig.

INFANTERIE.

Bij het 3de bataillon, de eerste luitenant A. W. P. Meis en de tweede luitenant J. van Kesteren, van het 7de en 15de bataillon.
Bij het 10de bataillon, de kapitein J. F. Peuchen en de tweede luitenant J. W. Croes, van het 3de en 1ste bataillon.
Bij het 17de bataillon, de tweede luitenant W. Walraven, van het 15de bataillon.
Bij het garnizoens- bataillon van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de eerste luitenant R. P. de Groot en de tweede luitenant E. C. P. Welffer, van het 17de en 15de bataillon.

Marine Departement.

Benoemd:

Tot assistent bij de geographische dienst, de tijdelijke assistent bij genoemde dienst E. Metzger.

Advertentiën.

POSTKANTOOR.

Op Zaturdag, den 6den Mei, e. k. zullen postpakketten worden gesloten voor

MAKASSER, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd, te *Weltevreden* tot 's namiddags 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Zondag, den 7den Mei, e. k. zullen postpakketten worden gesloten voor

BILLITON, PONTIANAK, SINGKAWANG en SAMBAS,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd, te *Weltevreden* tot 's namiddags 5 uur, in de stad tot 4 uur.

De Inspecteur der Posterijen in N. I. herinnert bij deze belanghebbenden, dat de eerstvolgende Mailstoomer in Mei zullende vertrekken, de brievenpakketten, daarmede te verzenden, bij het Postkantoor te *Weltevreden* zullen worden gesloten,

op Zondag, den 14 dezer,

des avonds ten 8 ure, voor Europa, Amerika, Britsch-Indië, Kaap de Goede Hoop, Australië, China, Japan, enz., enz., benevens voor Banka, Palembang en Riouw.

Ten vervolge van de advertentie, voorkomende in de *Javasche Courant* van 17 en 21 Maart 1865, nos. 22 en 23, maakt de direkteur der kultures bij deze aan belanghebbenden bekend, dat de daarbij aangekondigde verkoop van het in de distrikten Pamalang, Tjomal-lor en Tjomal-kidoel, residentie Tagal, thans te veld staande, op hoog gezag aangeplante riet GEEN voortgang zal hebben.

De resident der Preanger-Regentschappen maakt bij deze bekend, dat bij ontstentenis van een logement ter hoofdplaats Tjiandjoer voor reizende ambtenaren, officieren en particulieren geene gelegenheid meer bestaat, aldaar in een gouvernements gebouw te overnachten of te verblijven.

Vertrekkende Personen.

A. de Veer de Rochemont en familie.— L. W. C. Keuchenius.

Buitenlandsche Berigten.

NEDERLAND.

Men leest in de Amsterdamsche Courant:

Het weifelen van den Minister van Koloniën.

Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica Veritas.

Het is niet de zucht tot hekelen, noch de lust dezen minister te laken, die mij nu weder noopt een ongunstigen blik te werpen, op de staatkundige houding van dien hoogen staatsdienaar. Ik zoude mij gelukkig achten, indien ook ik konde prijzen de staatkunde van een mensch, wiens persoonlijk karakter algemeen geacht en geprezen wordt, een man, wiens bekwaamheid en begaafdheden door velen worden erkend.

Het algemeen belang brengt echter mede, dat men aantoone, hoe de weifelmoedigheid van een minister, zóó berekend voor het goede, de welvaart van vaderland en koloniën in gevaar kan brengen.

Het hoofdgebrek van den minister van koloniën is wankelmoedigheid.

Op Java heeft hij voor zich met bekwaamheid partij getrokken van het kultuurstelsel, dat hij thans als minister afkeurt.

Hij heeft in 1860 eene brochure uitgegeven over *de regeling en uitbesteding van de suiker-kontrakten op Java,* waarin het kultuurstelsel wordt geprezen, dat hij thans *vicieus* noemt, waarin hij den vrijen arbeid afkeurt, dien hij thans voorstaat. In dat met talent geschreven werkje laakt hij krachtig de denkbeelden van vrijen arbeid, door de heeren van Hoëvell en Duymaer van Twist voorgestaan; thans als lid van het ministerie Thorbecke wacht hij zich wel dien wanklank aan te slaan, niet zoo zeer om den *premier* niet te mishagen, — want daaraan stoort zich zijn onafhankelijk karakter niet, — wel om den steun der *liberalen* in het parlement niet te verbeuren.

In dat vlugschrift raadt hij aan, de suiker-kontrakten uit te besteden aan hen, die, tegen een bepaalden prijs, het meeste suiker aan het gouvernement zouden leveren. Doch hoe kan de minister dat denkbeeld overeenbrengen met het werkelijk liberaal begrip, van aan den fabriekant zooveel mogelijk vrije beschikking over zijn produkt te laten. Een begrip dat de minister niet kan loochenen, en dat reeds door den gouverneur-generaal Merkus werd voorgestaan.

Ook zegt hij in dat werkje, dat zoolang er geen hervorming gebragt is *het stelsel van landbezit,* geen wezenlijk *vrije* kultuur, *maar slechts verholen dwangkultuur, veel erger dan het kultuurstelsel,* zal kunnen bestaan en bestaan heeft. Hoe brengt de minister zulks overeen met zijn thans aanprijzen van den vrijen arbeid, zijn intrekken van het besluit van 1838, no. 50, zonder zelfs in de verte gewag te maken van al was het maar het instellen van een onderzoek naar den toestand van het individueel grondbezit op Java. De minister zal toch wel erkennen, dat, in zijn zin, vrije arbeid en kultuur slechts ééne zaak zijn.

De minister heeft in zijne redevoering van 27 Mei 1863 erkend het regt van den Javaan op de koffijtuinen; en onlangs deelt hij aan de Kamer mede, dat hij den gouverneur-generaal heeft aangeschreven om te waken, ja strafbepalingen uit te vaardigen tegen het ombakken door den Javaan van diezelfde koffijtuinen.

De minister spreekt in de Tweede Kamer in den zin der *vrije arbeiders,* in de Eerste Kamer in den zin der voorstanders van het kultuurstelsel.

Bij het verdedigen van zijn laatste budget, zegt de minister, dat hij wenscht het kultuurstelsel in stand te houden, en tevens beweert hij, dat, bij eene behoorlijke regering der landrenten, dat kultuurstelsel onnoodig zou zijn.

Hij is een *freetrader* (dat ik ook ben), doch durft voor dat beginsel niet rondweg uitkomen, bij zijn wetsontwerp op de in-, en doorvoerregten in Oost-Indië.

Hij heeft voor de suikerfabriekanten op Java de tusschenkomst van het bestuur verstrekt, om hun koelies te verzekeren; thans wil hij hun die tusschenkomst weder ontnemen. De minister weet dat *die* tusschenkomst door de suikerfabriekanten niet ontbeerd *kan* worden; doch zijn verbond met de *vrije arbeiders* verhindert hem die overtuiging te volgen.

Hij heeft door het verleenen van die tusschenkomst erkend, dat de gouvernements suikerkultuur, die hij, met het oog op het regerings-reglement, *moet* in stand houden, zonder krachtige hulp der regering kwijnt en te niet gaat, en hij wil den uitvoer van suiker op Java belasten, en hij heeft medegewerkt tot de regeling der nieuwe suikerbelasting, die aan *onze* indische suiker-industrie den laatsten slag zal toebrengen.

De minister wil den schijn aannemen van groote rondheid, en zelden nog heeft een minister zoo zeer getracht zijnen toehoorders naar den mond te spreken. Zijne parlementaire handigheid, en die bezit hij in hoogen graad, is veel meer die van een advokaat dan van een staatsman. Hij wil het oor hebben zijner toehoorders, meer zelfs dan hun vertrouwen. Hij zoekt nog meer zijne toehoorders besluiteloos te maken dan hen te overtuigen, wel-wetende dat besluiteloozen niet tegen hem zullen stemmen, en daarin slaagt hij meestal. De minister van koloniën hecht, naar mijn gevoelen, te veel aan het parlementarismus; dat is een gevaarlijk spel, want juist als men denkt het veelhoofdig wezen te blinddoeken en zoodoende te leiden, wordt men ongemerkt door hetzelve medegesleept. Een minister moet niet de populariteit van het parlement zoeken; hij moet niet vragen wat wil de meerderheid der Kamer. Hij moet zijne eigene overtuiging volgen.

Zelden nog zag men grooter kontrast tusschen de inborst van den man en de handelwijze van den minister. Kordaat en resoluut in het dagelijksch leven, is hij weifelend en dubbelzinnig in zijn staatkundig bestaan. Hij biedt het parlement zijne portefeuille aan, wanneer hij weet dat er geen sprake van kan zijn hem die af te nemen, en hij offert tevens zijne overtuiging op aan den angst die portefeuille te verliezen. Hij is onafhankelijk, stout en grootmoedig van aard, en ziet vreesachtig de partijen, vooral de zoogenaamde liberale meerderheid, naar de oogen. Hij zou voor goud noch eer den vorst, noch den premier willen vleijen, en hij is een nederig hoveling van de meerderheid der Kamer. Men kan het niet ontkennen, de minister van koloniën is een schrander man, maar nog meer handig dan schrander. Hij zoekt door behendigheid te regeren, zonder te bedenken dat handigheid den val kan vertragen, maar een minister door zelfstandigheid alleen zich kan staande houden en besturen.

De politieke voelhorens, balanceerstok en bascule, zijn parlementaire goochelinstrumenten, den tegenwoordigen minister van koloniën onwaardig.

Ik vlei mij dan ook nog steeds met de hoop, dat die minister, dien velen gaarne aan het bestuur willen houden, zal inzien, dat hij zijne onafhankelijheid, ik zou bijna zeggen zijne politieke eerlijkheid, verpandt aan eene partij, die hem als instrument zoekt te gebruiken. Er zijn reeds teekenen des tijds, dunkt mij, die aanduiden dat de heldere blik, die den minister eigen is, weder in zijn oog blinkt; en zijne talrijke vrienden zouden juichen, wanneer de minister, zich losmakende van eene parasitische partij, zijne natuurlijke rondheid en onafhankelijkheid volgende, naar de roepstem zijner overtuiging hoorde en zich aan het hoofd plaatste van hen, die, met terzijdestelling van holle theoriën, werkelijk liberale beginselen zijn toegedaan, en door dezer toepassing op de wezenlijkheid, *vastberaden* zoeken het welzijn van het vaderland en de kolonien.

Arnhem, 5 Maart 1865.

FRANKRIJK.

(*Particuliere Correspondentie van den Java-Bode.*)

Parijs, 17 Maart 1865.

De dood van den hertog de Morny wordt nog altijd ernstig besproken. Dit overlijden heeft een diepen indruk gemaakt; de mannen, die het meest toegebragt hebben tot stichting van het keizerrijk, verdwijnen lan zamerhand. Men zouzeggen dat hun uur geslagen is, en de aanhangers der regerende deynasti denken slechts met schrik aan de wanorde, die op den dood des keizers zou volgen. Voor eenige dagen riep in een openbare vergadering van den senaat de markies de Boissy, een *enfant terrible,* dat niets ontziet, uit: Ach, in welk een *warwinkel* zouden wij geraken, indien de keizer onverwacht stierf! Aan protestatiën hiertegen ontbrak het niet: de maarschalk Magnan trok zijn zwaard om te zeggen, dat de senaat, het leger en het wetgevend ligchaam zich om den erfgenaam der kroon zouden vereenigen, en de kreet der oude monarchie hernieuwen: De keizer is dood, leve de keizer! Een oorverdoovende toejuiching bekroonde die woorden, maar de hoofdzaak, het volk, was door den maarschalk vergeten; en hoewel de heer Troplong dit verzuim hersteld heeft, blijft het twijfelachtig, of het land, als het geval plaats had, zich met zooveel geestdrift zou verklaren, als de maarschalk Magnan dit deed.

De ontevredenheid neemt toe, dit is duidelijk. Men heeft hiervan een nieuw bewijs in den algemeenen bijval, waarmedt de kritiek op *het leven van Cesar* ontvangen wordt. Hoe schraper zij is, des te meer, wordt zij gezocht, gelezen, en opgesmukt. Men heeft binnen weinig uren de geheele oplaag verkocht van een klein pamflet, getiteld: *Les propos de Labiène* dat onder den schijn van de zeden en de regering van Augustus te schilderen, in krachtige en bijtende trekken het somber tafereel geeft van de regering van Napoleon III. Het is een meesterstuk van vernuft, geleerdheid en boosaardigheid. De pers heeft zich moedig gedragen, zij heeft de treurige beginselen, in de voorrede ontwikkeld, zeer ruw gebrandmerkt. Zekerlijk, het is de grootste onhandigheid, die de keizer begaan kon. Schrijver geworden, kan hij niet, zonder gevaar te loopen van zich ten hoogste belagchelijk te maken, de beoordeelaars van zijn werk laten vervolgen, en de ondeugende menigte past op den keizer toe al de afkeuring, die de schrijver ondervindt. De vrienden zijn dan ook zeer ter neergeslagen, de meerderheid van het wetgevend ligchaam is zeer ontevreden en verbaasd, dat de keizer, om aan de ijdelheid van schrijver te voldoen, niet geaarzeld heeft de veiligheid van het rijk in de waagschaal te stellen. De zaken zijn nu op die hoogte. Had ik geen gelijk, toen ik u in mijn vorigen schreef, dat deze voorrede een belangrijke gebeurtenis was? In weerwil van zijn eerste besluit, om alles toe te laten, valt het hem hard den scherpen angel der kritiek te dulden. De boeken en de artikelen in de bladen worden niet regtstreeks, maar zijdelings vervolgd: men verbiedt den drukker, met bedreiging hem zijn brevet te ontnemen, het vijandelijk werk afteleveren. Aldus is niet in 't licht verschenen *het leven van Cesar* door Maurice Joly; het was geheel afgewerkt. Givet, de drukker, heeft geweigerd het afteleveren. Met dezelfde schijnheilige gestrengheid heeft men gehandeld tegen *les propos de Labiène.* De drukker heeft bepaald geweigerd de 5000 exemplaren der tweede uitgave af te leveren; zij zijn in beslag genomen, en de schrijver, de heer Rogeard, werd vervolgd wegens aanranding van den persoon des keizers. Is dit niet onhandig? Het goevernement erkent, zich herkend te hebben in het portret door den heer Rogeard vervaardigd. Het zegt: de misdadiger, die ben ik zelf. Om een dagblad, *La Rive gauche,* te vervolgen, dat een artikel bevatte, waarin de schrijver der voorrede aangewezen werd onder den naam van La Palisse, en het goevernement haast zich uit te roepen, La Palisse, die ben ik! Waarlijk men kan niets bespottelijkers bedenken: wie laat zoo het publiek ten zijnen koste lagchen?

Buitendien, het goevernement schijnt radeloos, de *Moniteur* van den 7den publiceerde een rapport van den minister van openbaar onderwijs, dat concludeerde tot de noodzakelijkheid van kosteloos en verpligt onderwijs. Den volgenden dag bevatte de *Moniteur* een nota, aankondigende, „dat de belangrijke vraagstukken, vervat in het rapport van den minister van openbaar onderwijs, gedurende verscheidene zittingen, zijn bediscussiëerd geworden door de ministers en de leden van den geheimen raad, en dat de keizer ten gevolge van deze beraadslagingen besloten had, een ontwerp van wet ten fine van onderzoek aan den staatsraad te zenden, hetwelk niet berust *op de beginselen door den heer Duruy ontwikkeld.* — Dit ontwerp van wet is zeer gunstig voor de scholen der godsdienstige congregatiën.

Aldus logenstrafte de *Moniteur* van den 8sten den *Moniteur* van den 7den, de minister logenstraft den minister. Het ministerie misbillijkt dus het openbaarmaken van het rapport Duruy in het officiële dagblad! Wie heeft het er heen gezonden? en Duruy, die lid is van den raad van ministers, was hij met de nota bekend, die zijn rapport veroordeelde? Is dit niet reeds de *warwinkel,* waarvan de heer de Boissy in den senaat sprak?

Zal de aldus veroordeelde en openlijk veroordeelde minister zijn ontslag vragen? Men moge vrij beweren, dat, onder het persoonlijk bestuur des keizers, de overeenstemming tusschen de leden van het kabinet niet volstrekt noodzakelijk is, het zal echter den heer Duruy voortaan moeijelijk vallen, zijn aanblijven aan het ministerie met zijn personele waardigheid in overeenstemming te brengen.

In den senaat gaat het adres met gezwinde pas vooruit. Na een humoristische redevoering van den heer de Boisey, die veel waarheden bij veel dwaasheden gezegd heeft, heeft de vergadering veertien paragrafen goedgekeurd. Maar het debat is ernstig geworden bij de Romeinsche kwestie, en de heer Rouland heeft het bestuur van den paus en de ultramontaansche partij aangevallen. Hij heeft de encyclica ontleed en aangetoond, dat de paus een werktuig van despotisme was in handen der ultramontaansche partij. „Deze partij," zeide de heer Rouland, „streeft naar de vernietiging van alle vrijheid, maar dat zij voorzigtig zij, want zij zou er toe drijven, dat er in het katholicisme een wijziging ontstond, die ons niet veroorlooven zou haar te erkennen. Indien de discussie tot een grondige behandeling dreef, zal ik hier bewijzen blootleggen, die allen zouden overtuigen". Het goevernement schijnt dus niet gezind zich te ontwapenen, en de strijd tusschen kerk en staat zal dus weder met kracht beginnen. Hoeveel beter zou het zijn, den band, die de kerk met den staat verbindt, af te snijden, en op te houden met het behouden en onderhouden van ongedisciplineerde en niet te diciplineren ambtenaren.

Rome heeft den openbaren oorlog geschorscht, en allen Franschen bisschoppen de meest mogelijke matiging aanbevolen. Maar hoewel het Vatikaan op dit staatkundig tooneel zich terug trekt, brengt het de hardste en tergendste leerstellingen van de encyclica en den *syllabus* in praktijk. Het stelt er een eer in, zich altijd en in alle opzigten onverdraagzaam te toonen. Zoo zal het overgaan tot het heiligverklaren van elf aanhangers van den hertog van Alva, die omgekomen zijn in den verschrikkelijken strijd, welken het katholicisme tegen het protestantisme aangevangen had. Zoo maakt hij ook een heilige van Pedro d'Arbuez, groot-inquisiteur van Arrágon, die, na duizend slagtoffers verbrand te hebben, vermoord werd. Is het niet bedroevend te zien, dat de heilige Stoel al die oude twisten werder oprakelt en in het midden der XIX eeuw de inquisitie en de St. Bartholemeus-nacht in eer herstelt? Het is treurig, maar logisch consequent.

Wanneer zal men toch het einde zien van dat onoplosbaar vraagstuk der hertogdommen? Het Pruissisch kabinet heeft zijn onmogelijke eischen geformuleerd. Het wil de betrekking van Pruissen met den toekomstigen soeverein der hertogdommen regelen, alvorens het vraagstuk der opvolging geregeld is. Het vraagt in vollen eigendom het grondgebied van Lauenburg, Duppel, Alsen, Kiel, alsmede het land grenzende aan het groote kanaal, dat het op zich neemt te graven van de Oostzee tot de Noordzee, en bovendien verlangt 't het regt om in tijd van oorlog te mogen beschikken over het leger en de vloot van Sleeswijk-Holstein. Welk een eisch! Oostenrijk heeft geantwoord, dat deze voorwaarden volstrekt onaanneembaar waren, maar, daar het geen ander voorstel gedaan heeft, is dit weder een nieuw uitstel. Oostenrijk schijnt sedert 18 maanden slechts een enkel doel te hebben, dat van de belangen van Pruissen te bevorderen.

Het Weener kabinet zoekt den koning schaak mat te zetten. Het is niet bij magte om den krachtigen wil van koning Wilhelm en van den heer von Bismarck te wederstaan; maar het zou ten minste willen, door de moeijelijkheden rondom hem opeen te stapelen, van Pruissen een zoo ruim mogelijke schadevergoeding te bekomen, en met dat doel roept Oostenrijk het regt in tot medebezit, en weigert hardnekkig dit te laten varen. Buitendien, wat het van Pruissen verwacht, is voor niemand een geheim meer; zich het graafschap Glatz te doen afstaan, dit is zijn doel.

Men hoopt, dat de heer von Bismarck nog andere moeijelijkheden te overwinnen heeft, en wel van de zijde van Rusland. Prins Gortschakoff had beloofd, de plannen van Pruissen op de hertogdommen te begunstigen, maar tegen vergoeding. Thans zou het kabinet van Berlijn de beloofde vergoeding weigeren, welke bestaan zou hebben in eenig grondgebied van het groothertogdom Posen, en van daar een wisseling van zeer levendige nota's tusschen de twee goevernementen.

Hoe had ik gelijk, toen ik u waarschuwde voor de liberale houding, welke de maarschalk Narvaez scheen te willen aannemen, en die geheel in strijd was met zijn verleden. Het nieuw wetsontwerp op de drukpers toont duidelijk, dat zijn bekeering tot het liberalisme niets meer noch minder was, dan een fijne zet bij de verkiezing! Het wordt door zoo veel strenge bepalingen getooid, dat zelfs de heer Nocedad er jaloersch op zou kunnen zijn. Ook zijn zij, die ligtgeloovig genoeg waren, om geloof te slaan aan het programma van Narvaez, nu van hunne begoocheling genezen. De moedige directeur van het dagblad la *Democracia* had ook aan die bekeering geloof geslagen, en heeft zich daardoor geregtigd beschouwd, om, in een overmaat van openhartigheid de treurige balans van den tegenwoordigen toestand van Spanje op te maken. Hij heeft zijn vermetelheid duur betaald, hij is gevangen genomen. Ziedaar, waartoe men Spanje gekomen is, na zooveel vrijheidlievende betuigingen. De finantiele krisis duurt voort, de ontevredenheid neemt toe, het nieuwe belastingontwerp is lijnregt in strijd met den geest der bevolking, de wolken pakken zamen, het onweder moet losbarsten.

In Engeland is de zitting kalm. Disraeli is stom, en slechts zeer zelden vertoont zich lord Derby op de tribune in het Hooge huis. Men spaart zijne krachten voor de algemeene verkiezingen. De behoudende partij is druk werkzaam, en de salons van de hoofden der tories zijn nooit ledig. Er heeft alleen een schermutseling plaats gehad bij gelegenheid van de belasting op de mout, de meest impopulaire der Engelsche belastingen, maar daar men die niet afschaffen kan, zonder gelijker tijd de inrigting van het belastingstelsel omver te werpen, en den finantielen toestand in gevaar te brengen, heeft de meerderheid van het huis en een zeer groote meerderheid, 211 stemmen tegen 171, zich voor het behoud der belasting op de mout verklaard, en dit is een overwinning voor het goevernement.

Het zamenspannen der werklieden in Staffordshire neemt sterk toe. Meer dan 100,000 werklieden werken niet. De stijfhoofdigheid der patroonen heeft het verzet der arbeiders opgewekt. Het is een verschrikkelijke worsteling, een strijd op leven en dood, en de patroons hebben twee geduchte bondgenooten: den honger en de ellende.

Een groote ramp heeft de bevolking van Birmingham getroffen. Het bankiershuis Atwood en Co, dat sedert 1791 bestaat, en waarbij vele werklieden hunne spaarpenningen deponeerden, heeft zijne betalingen gestaakt. Het passief bedraagt een millioen pond sterling; de gelden in deposito bedragen alleen meer dan een half millioen, en er zijn meer dan 2500 depositohouders. De geheele stad is diep ter neergeslagen.

Het geluk blijft de Federalisten begunstigen. Na Charleston is Wilmington gevallen. Deze kleine haven van Noord-Carolina, sedert den opstand zoo belangrijk voor het Zuiden geworden, maar thans door de inname van het Fort Fisher nutteloos, is eindelijk in handen der Federalisten gevallen. De Zuidelijken, na vergeefs het Fort Anderson en de andere digter bij de stad gelegen werken verdedigd te hebben, besloten in den nacht van den 21 de stad te ontruimen. Generaal Ferry is er den volgenden morgen binnengetrokken. Die nachtelijke ontruimingen zijn een der kenmerkende feiten van de strategie der Confederalisten. Savannah, Columbia, Charleston, Wilmington zijn des nachts door hunne verdedigers verlaten. Op een schoonen dag zal men de Confederatie verlaten vinden door hare laatste kampvechters. Davis en zijn congres, Lee en zijn leger zullen in de duisternis verdwenen zijn, na hunne laatste kanonnen vernageld, en de balen katoen, die hun overbleven, verbrand te hebben. Dit zal het einde zijn van den opstand der slavenhouders.

Met deze gelukkige ontknooping in het verschiet, twist men te Richmond. De heer Davis verlangt een algemeene wapening der negers; de generaal schrijft brief op brief met de verklaring, dat hij zonder de negers voor niets meer instaat; de kamer der afgevaardigden stemt in de gevraagde wapening toe, maar de senaat schuift de bill op de lange baan. Het is waar, hij heeft met een kleine meerderheid dit besluit genomen, maar men heeft opgemerkt, dat deze meerderheid zamengesteld is uit senatoren van het uiterste Zuiden, of, zoo als men ze noemt, de golfstaten, terwijl de senatoren der grensstaten (border-states) zich voor de wapening verklaard hebben. Hierover publiceert de *Esquirer*, een officieus orgaan van de regering van Davis, een artikel vol bedreigingen tegen den senaat en beschuldigingen tegen de golfstaten.

„De zaken kunnen zoo niet blijven. De senaat moet op zijn besluit terugkomen, en de wapening der slaven toestaan".

Dus spreekt de *Esquirer*, namelijk de heer Davis, dat is de partij, die meer uit razernij en trotschheid thans nog den opstand volhoudt, dan uit belang. De rijke zuidelijke planters, die de afscheiding begonnen zijn, om de slavernij te behouden, en die hunne negers nog bezitten, vinden, dat men hen in een vicieusen cirkel laat loopen, wanneer men hun de opoffering hunner slaven vraagt, om de scheiding te behouden. Het moest hun en de geheele wereld duidelijk wezen, dat de slavernij en de afscheiding veroordeeld zijn, om binnen een kort tijdsverloop te niet te gaan.

Sherman vervolgt zijn snellen marsch naar het Noorden. Dit kan men ten minste opmaken uit twee berigten van de dagbladen van Richmond, aan wie het verboden is, militaire berigten mede te deelen. De Federalistische generaal moet in Noord-Carolina doorgedrongen zijn, waar hij zich weldra met den overwinnaar van Wilmington zal vereenigen. Van daar tot Richmond is niet ver voor zulke onverschrokken marcheerders als Sherman en zijne soldaten. Wel is waar, zendt men hun den generaal Johnston te gemoet, die in ongenade gevallen was, sedert zijn ongelukkigen veldtogt in de vorige lente, in Georgie. Deze generaal wint zelden een veldslag, maar kan een terugtogt zeer goed besturen. In deze kunst heeft hij zich juist tegenover Sherman geoefend, en men kan voorzien, dat hij in de gelegenheid zal zijn, om zich hierin te volmaken, indien hij den Noordelijken generaal op weg ontmoet.

Het getal der staten, die het constitutioneel amendement tegen de slavernij goedgekeurd hebben, bedraagt reeds 19. Dit is één meer dan de helft. De wetgevende vergadering van Kentucky heeft zijn goedkeuring geweigerd. De republikeinsche bladen behandelen de zaak zeer koelbloedig. Zij weten, dat het slechts een kwestie van tijd is, dat het amendement zal zegevieren, en dat zelfs Kentucky binnen een jaar toetreden zal.

Courrier de Paris.

Al de gebeurtenissen der laatste veertien dagen, worden op den achtergrond geschoven door de laatste, die, hoewel voorzien, in Parijs een groote sensatie gemaakt heeft. De Hertog de Morny is den 10 Maart, in den ouderdom van 54 jaar gestorven. Ofschoon hij een zwakke gezondheid had, scheen hij geen bijzondere kwaal te hebben. Voor eenige weken begon hij echter over hevige pijn in de regterzijde te klagen, de kwaal nam spoedig toe, want nog geen maand, nadat zich de kwaal geopenbaard had, stierf hij na veel geleden te hebben. De keizer heeft hem verscheiden malen gedurende zijne ziekte bezocht; de keizerin heeft de hertogin de Morny een bezoek gebragt, toen het gevaar dreigend werd. Twee dagen voor zijn dood heeft de hertog, zijn einde voelende naderen, den aartsbisschop van Parijs bij zich ontboden, en in den nacht van zijn dood, om drie uren, heeft hij uit diens hand het heilig sacrament ontvangen. De hertog de Morny laat vier kinderen na, twee zonen en twee dochters, uit zijn huwelijk met de Pruissische princes, Sophia Troubetskoi, waarmede hij voor omstreeks zes jaren getrouwd was, en wier fijne blonde schoonheid op hem een grooten indruk gemaakt had. De keizer schijnt diep bedroefd over den dood des hertogs. Hij verliest inderdaad veel. Men weet, dat de hertog de Morny, zoon van koningin Hortense en van den graaf de Flahaut, zijn broeder naar den bloede was, daarenboven was hij zijn beste vriend en een zijner getrouwste dienaren. 's Keizers geheel vertrouwen genietende, had hij dezen altijd krachtig gesteund. Het is bekend, welk een werkzaam aandeel hij had in den coup d'état, die in 1851 den vorm van het bestuur veranderde, en sedert dat tijdstip nam hij steeds aandeel in de staatkundige gebeurtenissen. Hij speelde altijd een groote rol, en speelde dien tot groot voordeel van het goevernement, dat hij diende. Benoemd tot president van het Wetgevend ligchaam, ontwikkelde hij in die betrekking hoedanigheden, die zelfs door zijn tegenstanders hoog gewaardeerd werden. Krachtig, regtvaardig, hoffelijk, dit alles te zamen, begaafd met een persoonlijke innemendheid, die zelfs op zijn ambtgenooten invloed uitoefende, gelukte het hem om de hevigheid van sommige parlementaire debatten te verzachten. Men schrijft aan hem alleen toe de wijziging in de houding van den heer Emile Olivier, die bijna een zijner vertrouwdste vrienden was geworden, en die om deze reden in onmin geraakte met den heer Ernest Picard, eertijds zijn boezemvriend. De heer de Morny is een persoonlijkheid, wel waardig om bestudeerd te worden. Dit zal zeker geschieden, wanneer hij na eenigen tijd tot het domein der geschiedenis zal behooren. Den dag na zijn dood, en nog in 't midden der smart, welke zijn sterven verwekt, kon men reeds zeggen, dat hij onder de zeldzaamste menschen behoorde, die, zonder veel achting verworven te hebben, er echter in slaagden, zich zeer bemind te maken.

De keizer heeft bij zijn begrafenis al die pracht willen hebben, welke men slechts bij de hoogste waardigheidbekleeders gewoon is. De wagen, bijna zoo hoog als eene verdieping, had zilveren wielen; bovenop droegen vier zilveren engelen de hertogelijke kroon. Zes prachtige, zwarte paarden, bestegen door postillons in 't zwart, trokken dit ambulant praalbed, half bedekt door krip met zilveren franje. Het was inderdaad een schoone weelde, en een indrukwekkend geheel. Verscheiden militaire muziekkorpsen vergezelden den stoet, sombere muziekstukken uitvoerende. De heeren Troplong, president van den senaat, Schneider, vice-president van het Wetgevend ligchaam, Rouher, minister van staat, en Vuitry, president van den staatsraad, droegen de vier slippen van het doodskleed. Het getal der hooge personen, welke het lijk volgden, was meer dan buitengewoon groot. Na de rijtuigen van den keizer en van prins Napoleon, volgden de rijtuigen in twee rijen, ten getale van meer dan 400. De menigte, door dien indrukwekkenden stoet aangelokt, was ontelbaar, en zij heeft zich gedurende al den tijd zeer passend gedragen. Wij hebben het reeds gezegd, de heer de Morny had geene vijanden, hij had de zeldzame gaaf een geaccentueerde persoonlijkheid te hebben, en toch niemand van zich af te stooten. Er moet zich veel goedheid gepaard hebben aan zijn takt en hoffelijkheid, om dit resultaat te verkrijgen, hetwelk allen erkennen, die hem gekend hebben.

Men spreekt reeds veel over zijn opvolger, men noemt den heer Baroche, die zijn ambt zou vaarwel zeggen voor de veel moeijelijker betrekking van President van het wetgevend ligchaam; maar het is nog niet zeker, dat hij benoemd zal worden.

De dood van den hertog de Morny heeft alle intieme recepties in de officiele kringen doen opzeggen; de Tuilerien, de ministeriën, ja zelfs de heer Pereire, die zich bijna zoo goed als minister beschouwt, hebben hunne salons gesloten.

Het concert aan het hof van den vorigen dingsdag was zeer goed zamengesteld geweest, zoodat men te meer betreurt, dat van aanstaanden dingsdag te moeten missen. De heer Auber had zelf het programma van het concert daargesteld. De kooren bestonden uit élèves van het conservatoire. Alleen de dames Carvalho en Cico en de heeren Montauby en Troy waren gekozen, om de keizerlijke ooren te streelen. Op het volgende concert is het de beurt van de opera. De keizer was bij dit muziekaal feest niet tegenwoordig. Eene ongesteldheid belette hem zulks. Zou de oorzaak gelegen zijn in de zorgen van den troon, of ongerustheid over den gevaarlijken toestand van den hertog de Morny? De gezondheid van den keizer schijnt sedert eenigen tijd niet te best te zijn.

Voor eenige dagen was hij met de keizerin in het *Théâtre de la Gaieté;* men gaf *les Mousquetaires du roi;* de keizerin scheen een groot belang in dit drama te stellen. Haar gelaat gaf duidelijke bewijzen van ontroering. De keizer verdween bij het derde bedrijf. De keizerin schooner dan ooit, droeg dien avond een wit satijnen kleed en een sjaal van zwarte kant, en in heur haar schitterden stalen sterretjes.

Indien men van de vermoeijenissen van het karneval uitrust, door veel muziek te hooren, rekent men er op zich gedurende de half vasten schadeloos te stellen. Een half-gekostumeerd bal aan de Oostenrijksche ambassade is reeds bekend gemaakt. Princes Metternich wil er een geheel huisselijk karakter aan geven. De dames zullen of in kostuum of in domino zijn, maar in domino's van eene groote coquetterie: wit, ligt blaauw, rose, met een overvloed van kant, paarlen en diamanten. De mannen zullen in hunne gewone kleeding zijn, en venetiaansche mantels noch kostumen zullen toegelaten worden.

Dit bal is slechts voor de bijzondere vrienden, men heeft geen uitnoodigingen rondgezonden. Zij, die reeds een uitnoodigingskaart voor al de donderdagen van de vasten ontvangen hadden, worden als uitgenoodigd beschouwd.

Het leven van Cesar is een belangrijke letterkundige verschijning. Geheel Europa wil het werk van den keizer lezen. Men wil zijne denkbeelden onder de openbaarmaking van het oordeel des geschiedschrijvers leeren kennen.

Het overtrekken van den Rubicon is, zoo als men gemakkelijk begrijpt, een der belangrijkste bladzijden van het werk. De keizer heeft, naar zegt, dit gedeelte van het *leven van Cesar* in den raad van ministers voorgelezen. Met al die voorzigtigheid en omwegen, in dergelijke gevallen gewoon, hebben de ministers den keizer gesmeekt dit gedeelte uit het werk weg te laten. Cesar wordt, op het oogenblik, dat hij besluit den Rubicon over te trekken, afgeschilderd, als omringd door een hoop mannen, die alles te winnen, maar niets te verliezen hadden bij een burgeroorlog. Hoewel hij die lage werktuigen veracht, gebruikt Cesar hen, wijl hem de medewerking van achtingswaardige menschen ontbreekt. De toepassing is gemakkelijk te maken. Men zal dit niet nalaten. Napoleon III heeft de zinsnede onveranderd gelaten, in weerwil der beden van hen, die hem omringen. Vijf uitgaven van het leven van Cesar, in vijf verschillende talen, zullen te gelijk uitgegeven worden. Alleen te Weenen heeft men reeds zestien duizend inteekenaars.

De recensenten van alle dag- en tijdschriften maken reeds hunner fijnste pennen gereed, om het vorstelijk werk te beoordeelen; maar de belangrijkste beschouwing van dit boek zal gewis die zijn, welke George Sand gereed maakt. Napoleon III beoordeeld te zien door eene vrouw die te gelijkertijd een onzer beste prozaschrijfsters is, wekt de levendigste belangstelling. De pen, die in 1848 de circulaires van Ledru Rollin schreef, zal, naar men zegt, een krachtigen aanval op het keizerlijk werk doen.

De schouwburgen geven weinig nieuws. Ik kan echter vermelden het welverdiend succes van het laatst verschenen drama, *Les deux Dianes,* van den heer Paul Meurice. Het is een historisch onderwerp, goed behandeld, met een prachtige *mise en scène,* dat nog lang de menigte zal lokken. Men heeft ook nog de 1ste voorstelling van een stuk van 5 bedrijven van den heer Eduard Plouvier, op het *Odéon,* getiteld *Made. Aubert.*

De *Saphir* van den heer Felicien David zal niet de schoonste steen in zijne kroon zijn. Een libretto, volstrekt zonder eenige beteekenis, heeft de inspiratie van den musicus moeten tegenwerken, de melodiën hebben een eentoonigheid, een gebrek aan uitdrukking, waardoor het geheel voor het tooneel ongeschikt is. Het publiek beschouwt het als gevallen. Het is waar, het stuk is schraal gemonteerd, en het succes van een opera hangt grootendeels af van het talent der zangers, ten minste het kan hen niet missen.

De menigte stroomt nog naar Alexandre Dumas, die, van alle kanten aangezocht, toegestemd heeft, om eenige openbare letterkundige en historische voorlezingen te houden. Hij spreekt over alles met die bevalligheid, die hem bijzonder eigen is, en zijn hoorders altijd medesleept. De geldelijke uitkomst van die voorlezingen is niet gering, maar men moet den beroemden schrijver regt doen, en vermelden, dat hij zich verbonden heeft, verscheiden voorlezingen te houden ten behoeve van eenig weldadig doel.

CHINA.

Blijkens een schrijven van den Nederlandschen konsul te Canton, dd. 14 April jl., was het ijs in de rivier Pei-Ho omstreeks het midden der vorige maand losgeraakt, waardoor de kommunikatie tusschen Tientsing en Peking heropend werd.

De Mahomedanen in het Noord-westen zouden onlangs een veldslag tegen de Mandarijnen verloren hebben. Eenige reizigers, die tot aan gene zijde van den grooten muur waren doorgedrongen, vonden het landvolk aldaar in onrust over de strooptogten der naburige opstandelingen. Het keizerlijk bestuur scheen eindelijk tot krachtige maatregelen tegen de Taiping-opstandelingen, nabij Emoi, te zijn overgegaan.

Eene legermagt van 10 à 20,000 man geregelde en vrij goed gewapende Chinesche soldaten, bij voorkeur gekozen uit de overblijfselen van korpsen, vroeger door vreemde officieren aangevoerd en onderwezen, waren te Shanghae ingescheept en reeds te Emoi aangekomen, om den veldtogt tegen Tsang Tjow te openen.

Men gelooft dat de rebellen tegen deze magt niet zullen stand houden, en weder een hoofd-kwartier zullen moeten kiezen, indien het hun althans gelukt te ontkomen.

Het vroeger medegedeelde berigt, dat zij de haven Tong-Skan zouden hebben ingenomen, is gebleken onjuist te zijn.

Te Shanghae en Hongkong heerschte niet weinig konsternatie naar aanleiding van geruchten omtrent den hagchelijken toestand van onderscheidene groote handelshuizen, die ten gevolge van verliezen in Engeland op thee en katoen gezegd werden zich niet te zullen kunnen staande houden. In laatstgemelde plaats en te Foochow hadden dan ook reeds eenige faillissementen plaats.

In een gebrek aan rijst, dat zich plotseling te Emoi voordeed, werd dadelijk uit Hongkong voorzien.

De handel was stil. (*Jav. Ct.*)

CORRESPONDENTIE.

Door B. uit Buitenzorg wordt gevraagd, of de betrekking van gouvernements-commissaris bij de Javasche Bank, moet gerekend worden te behooren onder de eere- dan wel gesalarieërde betrekkingen, van de oplossing van welke vraag veel van het laatst in de dagbladen behandeld punt, zoude vervallen.

Wij antwoorden den vrager, dat, zoo wij de door ons ontvangen brieven kunnen vertrouwen, het Hooge Bestuur de betrekking wil gerangschikt zien onder de eerstgenoemde categorie, in welk geval de vraag, waarom alsdan betaling, weder zou kunnen gesteld worden.

De inzender van het stuk over *Javanomanie* wordt verzocht, zijn artikel aftewerken en ons toe te zenden, kunnende alsdan eerst over de al of niet plaatsing worden beslist.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.	Vlag.	Namen der schepen.	Gezagvoerder.	Van		Naar
April 20	Nederl	Aletta Augusta	J. A. Tinholt	Wijnkoopsbaai.	10 April	Batavia.
〃 21	Hamb	Ocean	J. Radvan	Macao	22 Jan.	. . . . .
〃 22	Eng	Scotland	John Manley	Glasgow	23 Dec.	Batavia.
〃 24	〃	Cesarca	J. G. Dolbel	Manilla	4 April	Falmouth.
〃 —	Hamb	Aline	H. Hier	〃	2 〃	〃
〃 28	Eng	Nhoti Oeletei	A. H. Woeren	Londen	24 Febr.	Hongkong.

Aangekomen schepen te Batavia.

Datum.	Vlag.		Namen der schepen.	Gezagvoerder.	Van		Agenten.
April 29	Z. M.	korvet	Prins Maurits der Ned.	d' Hamecourt	laatst v. Rio. J.		. . . . . .
〃 —	Ned. Ind	bark	Padang Pandjang	Rehling	Padang	21 April	Lim Hoa.
〃 30	Nederl	brik	Cornelia Geertruida	Wielema	Simonstorm	11 Maart	Hunter Houghton & Co.
Mei 1	Eng	schip	Scotland	Manley	Glasgow	23 Dec.	Borneo Comp. Limited.
〃 —	〃	bark	Wellington	Mahy	Rio de Janeiro	24 Febr.	Hunter Houghton & Co.
〃 —	〃	〃	Morino		Glasgow		Martin Dyce & Co.
〃 —	Amer	schip	Memnon	Freeman	Boston	5 Jan.	Dümmler & Co.
〃 —	Zweedsche	bark	Fanny	Wulff	Bushire	12 Febr.	J. Cezard & Co.
〃 —	Hamb	〃	Verden	Koperman	〃	6 Maart	Bahre & Kinder.
〃 2	Nederl	〃	Drie Gezusters	Fischer	Tagal	29 April	J. F. van Leeuwen & Co.
〃 —	Ned. Ind	stooms.	Padang	Vogel	Samarang	1 Mei	W. Cores de Vries.
〃 —	〃	brik	Tartar	Lim Kiangkong	Pekalongan	29 April	Gezagvoerder.

Vertrokken schepen van Batavia.

Datum.	Vlag.		Namen der schepen.	Gezagvoerders.	Naar.
April 30	Gouv	stooms.	Java	Bernoster	Singapore.
〃 —	Ned. Ind	〃	Singapore	Munnich	Soerabaija.
〃 —	〃	bark	Djeilani	Said Ali	Banka.
〃 —	〃	〃	Feidul Karim	Said Djon	Palembang.
〃 —	Zweedsche	〃	Veritas	Brolin	Soerabaija.
〃 —	Nederl	〃	Cornelia Mathilde	Wulp	Banka.
Mei 1	〃	〃	S. van Heel	Dietz	Soerabaija.
〃 —	Deensche	〃	Skimmer of the Seas	Mikkelsen	〃
〃 —	Ned. Ind	stooms.	Oenarang	van Koningsfeldt	Singapore.
〃 2	Nederl	bark	Fop Smit	Leverstein	Pekalongan.
〃 —	〃		Stad Assen	Haverbult	Padang.
〃 —	Ned. Ind	brik	Hoathin	Lauw Soeijang	Bandjermasin.
〃 3	〃	bark	Anoear Salim	Said Djamalilie	Banka.

In lading liggende schepen te Batavia.

Vlag.		Namen der schepen.	Gezagvoerders.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsche	bark	Pollux	Blok		J. Cézard & Co.
〃	〃	J. C. Schotel	de Groot		J. F. van Leeuwen & Co.
〃	〃	Graaf Dirk III	Rotgans	Soerabaija	Bahlmann & Co.
〃	〃	Loopuit	v. d. Hidde	Samarang	E. Moormann & Co.
〃	schip	Sophia Kon. d. Nederlanden	Klein		Büsing Schröder & Co.
〃	brik	Koerier	Carst		〃
〃	bark	Aletta Augusta	Tinholt		E. ten Brinck & Co.
〃	schip	Dordrecht	Loos	Rotterdam	〃
〃	brik	Doesborgh	Spaanderman		W. Mathieu & Co.
〃	〃	Cornelia Geertruida	Wielema	Samarang	Hunter Hougthon & Co.
〃	bark	IJmuiden*	Melenberg	Nederland	Haager en Schuurman.
〃	〃	Jacoba*	Schaap	Nederland	B. Kopersmit & Co.
〃	〃	Scheveningen	Anokkee	Banka	〃
Ned. Indische	〃	Noorban	Said Ali		P. Landberg & Zoon.
〃	〃	Sari Elmashoor	Moh. Said		〃
〃	〃	Tatas Bandjermasin	Sjarif Achmat		〃
〃	〃	Batavia	Lim Kwanhan	Pekalongan	Gezagvoerder.
Eng	〃	Wellington	Mahy		Hunter Houghton & Co.
〃	schip	Scotland	John Manley	Singapore	Borneo Comp. Limited.
Deensche	brik	Comet	Schefer	In avarij	Martin Dyce & Co.
〃	bark	Peiho	Holdt		Bahre & Kinder.
〃	schip	Codan	Davidsen		〃
Zweedsche	brik	Peru	Trulsen		Borneo Comp. Limited.
〃	bark	Fanny	Wulff		J. Cezard & Co.
Amer	schip	Brewster	Clark		Tudor Ice Comp.
〃	〃	Memnon	Horace Freeman	Manila	Dümmler & Co.
Oldenb	bark	Helvetia	Lohmeijer		Burt Myrtle & Co.
Bremer	〃	Perle	Bosse	China	Borneo Comp. Limited.
〃	brik	Mina	Muller		Büsing Schröder & Co.
Siamesche	bark	Kim Hong Tye	Jessen		Gezagvoerder.

De Factorij schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen.

SAMARANG, 21 April. Ned. bark *St. Jan,* Lommerse, v. Batavia; do. do. *Christina,* Remeeus, v. Batavia.— 24 Fransch schip *Java,* Changeur, v. do.
SOERABAIJA, 26 April. Eng. bark *Japan,* Rogers, v. Samarang.— 27 Ned. do. *Aeolus,* de Vries, Batavia; Hamb. do. *Alert,* Woegens, v. Swan rivier; Fransch do. *Hoogly,* Veillet, v. Grissee; Ned. do. *Nederland,* van Steenderen, v. Probolingo.
BANJOEWANGI, 18 April. Hamb. bark *Che-Foo,* Pahl, v. Hamburg.
MAKASSAR, 17 April. Hamb. bark *Hermann,* Koppelmann, v. Hamburg.
TAGAL, 21 April. Ned. schip *Stad Dockum,* Jaski, v. Rembang.
GRISSEE, 26 April. Ned. brik *Constance,* Mulder, v. Macao.
PANAROEKAN, 21 April. Ned. bark *Vrede,* van Duijvenbooden, v. Pasoeroean.

Vertrokken.

BANJOEWANGI, 17 April. Ned. schip *Marinus Willem,* Buyser, n. Amsterdam.— 21 Hamb. bark *Che-Foo,* Pohl, n. Makasser.
MAKASSAR, 20 April. Hamb. bark *Hermann,* Koppelmann, n. Shanghae.
GRISSEE, 21 April. Ned. bark *Abel Tasman,* Rijken, n. Samarang.
TJILATJAP, 21 April. Ned. bark *Herman de Ruiter,* Esink, n. Amsterdam.— 23 do. do. *Schelde,* Hoffman, n. do.
PANAROEKAN, 17 April. Ned. schip *Dordrecht,* Loos, n. Nederland.— 21 do. do. *Pieter,* Hoogerwerff, n. do.

In lading.

SAMARANG. Ned. brik *Machtilda Simonette,* Maalsteed.— do. do. *Prinses Amelie,* Groeneveld.— do. bark *Paul Johan,* Kooy.— do. do. *Nicol,* Amesz, Nederl.— do. do. *St. Jan,* Lommerse.— do. do. *Christina,* Remeeus.— do. do. *Vesta,* van der Eyk, Batavia.— do. schip *L. J. Enthoven,* Koens, do.— do. do. *Celebes,* Reuvekamp Gille, Nederland.— do. do. *Noordbraband,* Loos, do.— Fransch do. *Java,* Changeur, China.
MAKASSAR. Ned. bark *Susanna Elisabeth,* van der Heijde.— do. do. *Koning Willem III,* Kilian.—
SOERABAIJA. Ned. bark *Juno,* Nuss, Nederl.— do. do. *Dionysia Catharina,* Berkelbach van den Sprenkel.— do. do. *Japara,* Zweede, Nederl.— do. do. *Laura en Adèle,* Lund, do.— do. do. *Neptunus,* Lodewijks.— do. do. *Nieuwe Waterweg,* von Lindern.— do. do. *Eersteling,* de Zeeuw Bagchus.— do. do. *Lammina Elizabeth,* Pott.— do. do. *Maria Catharina,* de Bos.— do. do. *Soerabaija Packet,* Olivier, Nederl.— do. do. *Solide,* den Breems.— Eng. do. *Helen Baird,* Harris.— Deensche do. *Elias,* Schytt.— Hamb. do. *Alert,* Weegens.— do. do. *Boreas,* Suffert, In reparatie.— Lub. do. *Emma Mathilde,* Behrens.— Zweedsche. do. *Prins Carl,* Hartzell.

Te Makasser, den 13 April 1865.

Gambier, *f* 16.50.
Gutta percha, zonder aanvoeren.
Huiden (Koe) @ *f* 17.— nominaal.
〃 (Buffel) *f* 13.— @ *f* 13.50.
Koffij (Bonthain en Timor), *f* 38.50 @ *f* 40,—.
〃 Paré-Paré *f* 33.— @ *f* 33.50.
Katjang idjoe, van Bima 300 pic. aangevoerd.
Opium *f* 1100.— @ *f* 1350.— op tijd.
Was (Timor), 〃 (Koetie), } *f* 125,— afgedaan.
Masoë, Noten (wilde), } Zonder aanvoeren.
Schildpad pm. 3 pik. aangevoerd.
Parelmoer schelpen, zonder aanvoeren.

Consumptie.

Aardappelen *f* 12.— schaarsch.
Olie (lamp) 〃 17.— @ *f* 18.— de pik.
〃 (braad) 〃 20.— @ *f* 22.— de pik.
Rijst, passer-prijzen witte Maros, *f* 12.— @ *f* 13.—
〃 carga, 〃 Balie } 8.50— @ *f* 9.50.—
〃 〃 carga 〃 7,50.
Suiker *f* 38.— @ *f* 40.— de pikol.

Specie.

Oude Dukaten *f* 5,50 @ *f* 5,75.
Nieuwe 〃 〃 5,50.
Gouden Tientjes 〃 10.—
Sovereigns *f* 12,70 @ *f* 12,75.
Dollars Spaansche en Mexikaansche *f* 2,75.

Wisselkoers.

Op Holland 103¼ Gouvernement.
〃 〃 103 particulier.
Factorij 103¼
〃 Singapore 2¼ nominaal.
〃 Java, pari.

Agio 12 à 15 pCt.

AANVOER TE BATAVIA.

Aanvoer.

Van Nederland per Ned. bark *J. C. Schotel,* gez. de Groot, agt. J. F. v. Leeuwen en co.
10 vs. specie, 25 kn. opium, *N. H. M.*
4 vn. porcelein, 4 kn. modewaren, 35 do. provisien, 105 vs. spijkers, 20 do. koper, 3 kn. ijzerw., 10 do. galanterien, 4 do. messen, 8 do. zeep, 10 vs. hagel, 30 kn. lucifers, 1 do. diversen, 199 do. bier, 18 do. kramerijen, 5 do. zijden stoffen, 7 do. pleetwerk, *Reiss en co.*
1 kt. half laken, 4 do. gelakt leder, 100 vs. spijkers, *Bahre en Kinder.*
5 kn. zijden stoffen, 150 md. bier, 100 ks. kaas, 50 hammen, *Mathieu en co.*
425 kn. wijn, 25 coll. porcelein, ijzer en koperwerk, *Bahlmann en co.*
310 kn. kramerijen, *Schmidt Muller.*
265 vn. teer, 5 do. spijkers, *Landberg en Zoon.*
230 kn. jams en beschuit, 100 vs. boter, *Engelhard en co.*
52 kn. zijden modew., 10 do. en 9 coll. manufact., 50 kn. wijn, 1 do. zijde, 12 do. provisien, 1 do. knoopen, *H. en A. Straus.*
2 kn. manufact., 1 do. diversen, *Agenten.*
2 kn. kop. spijkers, *Order.*
220 vs. boter, 6/1 en 40/2 led. leggers, *ten Brinck en co.*
30 vs. geslagt, *v. d. Abeelen en co.*
50 kn. wijn, *John Pryce en co.*
15 kn. beschuit, 1 do. modewaren, *Int. Cred. en Handelsv. Rotterdam.*
36 coll. ijzerwerk en steenen, 1 kt. thermometer, 52 stangen, 16 pijpen, *Leroux en co*
30 rijtuig wielen, 1 stuk ijzer, 8 kn. rijtuigbeh., *Gireaudeau.*
1 kt. leder, 1 do. parfumerien, 37 do. provisien, *Picart.*
30 kn. wijn, *Kopersmit en co.*
200 kn. cognac, 23 coll. manufact., 25 do. kramerijen, 48 kn. eau de cologne, 1 do. monsters, *Maintz en co.*
10 vs. boter, *Büsing Schröder en co.*
106 kn. rhijnwijn, 15 coll. manufact., *Pandel en Sliehaus.*
34 coll. manufact., 1 do. laken, *Niederer en co.*
20 vn. boonen en erwten, *Batenburg en co.*
11 kn. provisien, 6 vs. boter, 4 ps. hammen, *Rensing.*
150 vs. boter, 100 slijpsteenen, 70 oxh. wijn, 800 keld. jenever, *Cezrd en co.*
3 kn. lampen, *v. Vleuten.*
8 kn. provisien, *v. Kleeff en co.*
6 kn. wijn, *Spengler.*
75 hammen, 50 vn. cement, 41 kn. manufact., 150 vn. meel, *J. F. v. Leeuwen en co.*
12 coll. rijtuigbeh., *Bandry Herment.*
1 coll. manufact., *Moormann en co.*
105 hammen, 25 kn. kaas, *Gezagvoerder.*
998 steenen, 16510 vuurvaste steenen, 101500 kilos steenkolen, 787 coll. div. gasbenoodigdh., *Gasfabriek.*

Van Macao per Ned. bark *Maria Adolfina,* gez. Blom, agt. Haager en Schuurman.
8 coll. chin. goederen, *Tied. en v. Kerchem.*
100 ks. gember, *Paine Stricker en co.*
50 ks. 〃 *v. Kleeff en co.*
2275 coll. chin. goederen, 300 kn. thee, *div. Chinezen.*
12771 pik. zout, *Gouvernement.*

Van Liverpool per Ned. brik *Koerier,* gez. Carst, agt. Busing Schröder en co.
454 ton steenkolen, *Order.*
50 roll. zeildoek, *Gezagvoerder.*

Van Bangkok per Hamb. brik *Peru,* gez. Trulsen, agz. Borneo Comp. Limited.
246 koij. zout, *Gouvernement.*

Van Leith per Deensche bark *Peiho,* gez. Holdt, agt. Bahre en Kinder.
300 ton steenkolen, ...

Van Rotterdam per Ned. bark *S. van Heel,* gez. Dietz, agt. Cezard en co.
1 kt. petroleum, *J. F. v. Leeuwen en co.*
40 led. leggers, *Bahre en Kinder.*

Van Boston via Rio Janeiro per Amer. schip *Brewster,* gez. Clark, agt. Tudor Ice Comp.
997 ton ijs, 100 vn. appelen, *Tudor Ice Comp.*

Van Melbourne per Ned. schip *Sophia Kon. der Nederlanden,* gez. Klein, agt. Busing Schröder en co.
61 kn. medicijnen, *Wilcke.*
15 koeijen, 3 paarden, *Crawford.*
45 kazen, *Gezagvoerder.*

Van Engeland per Oldenb. bark *Helvetia,* gez. Lohmeijer, agt. Burt Myrtle en co.
5657 stav., 82 bund. en 59 platen ijzer, 1 kt. geweren, 126 coll. manufact. *Martin Dyce en co.*
3 coll. lampen, *Roselje en co.*
102 ton steenkolen, 6 kn. leder, 1 do. 1 zaagmachine, 28 coll. manufact., *Adam en co.*
33 coll. aardewerk, 27 do. manufact., 3500 ks. zeep, *Tolson Hunt en co.*
103 coll. manufact., 12 do. ijzerwerk, *Pitcairn Syme en co.*
30 〃 〃 *Büsing Schröder en co.*
1 〃 〃 *H. en A. Straus.*
15 〃 kat. en 12 bn. woll. goederen, *Pandel en Sliehaus.*
27 coll. manufact., *Maclaine Watson en co.*
2 〃 ijzerwerk, 24 bund. schoppen, *Gumprich en Strauss.*
94 〃 manufact., 250 ks. blik, *Moormann en co.*
74 〃 〃 10 do. koralen, *Bahre en Kinder.*
19 〃 〃 100 do. aardewerk, 50 vs. spijkers, *Hunter Houghton en co.*
3566 stav., 137 bund. en 244 platen ijzer, 2 kn. manufact., *Purvis en co.*
176 bund. en 2580 stav. ijzer, 10 zn. ijzer. schroeven, 5 kn. en 8 vn. ijzerwerk, *Order.*
62 coll. aardewerk, *Wehry Wille en co.*
6 kn. flanel, *v. Slooten Morgan en co.*
3 coll. manufact., *Borneo Comp. Limited.*
329 stav. ijzer, 193 coll. manufact., *Agenten.*

Van China per Ned. bark *Loopuit,* gez. v. d. Hidde, agt. Moormann en co.
975 kn. thee, 270 coll. div. chin. goederen, 161 do. diversen, *div. Chinezen.*
3442 coll. div. chin. goederen, *lading voor Samarang.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia,

VAN 1 TOT 2 MEI 1865.

Van Nederland per *S. Heel.*
1 kistje van der Wal, C 21.
1 pakje Cohen Stuart Batavia.
1 kistje W. L. H. W. Roebij, R 24 Samarang.

Van Singapore per stooms. *Java.*
1 kistje E. ten Brinck en co., Batavia.
1 〃 T. P. de Bordes.
1 pakje B. J. Overbeek.
1 〃 R. Steffin Overzee en co.
1 〃 J. F. van Leeuwen en co., te Batavia.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet,
H. M. VAN DORP.

Snelpersdruk van H. M. VAN DORP, Batavia.